ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU
ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

Noua lege a învăţământului primar . . . . . **Ion Bădărău**
Amenzile şcolare . . . . . **V. Luţcan**
Ceva despre copil . . . . . **George Meniuc**
Conducerea de sine a clasei . . . . . **D. Barbu**
Scriitorii şi învăţământul . . . . . **Ionică Ochişor**
Valoarea materială a recensământului . . . **Vasile Chicu**
Frecvenţa şcolară în lumina realităţii . . . . **Ilie Isbăşescu**
Organizarea muzeului şcolar . . . . . **Petre Ţanţu**
Cursurile de perfecţionare a învăţătorilor . . . **N. Blagoi**
Pe sub cer şi pe sub stele, cor . . . . . **V. Popovici**

CRONICA

INSEMNARI: Consideraţii asupra şcolarului, de **V. Codreanu**; Poeţi basarabeni: *Vladimir Cavarnali*, de **Petre I. Gheorghe**

CĂRŢI: Şcoalele de mâine, de *John* şi *Evelyn Dewey* (**Eugen Credinţă**); Funcţiile creatoare ale subconştientului, de *Ion Biberi* (**Vasile Chicu**); Organizarea raţională a învăţământului primar rural, de *D. Barbu* (**Ion Bădărău**); Contribuţii la o pedagogie românească, de *I. C. Petrescu* (**G. Meniuc**)

REVISTE: Gândirea, Insemnări ieşene, Sociologie românească, Pagini literare, Viaţa Basarabiei, Itinerar

BULETIN PROFESIONAL

ANUL VI, Nr. 7—8. SEPTEMVRIE—OCTOMVRIE, 1938

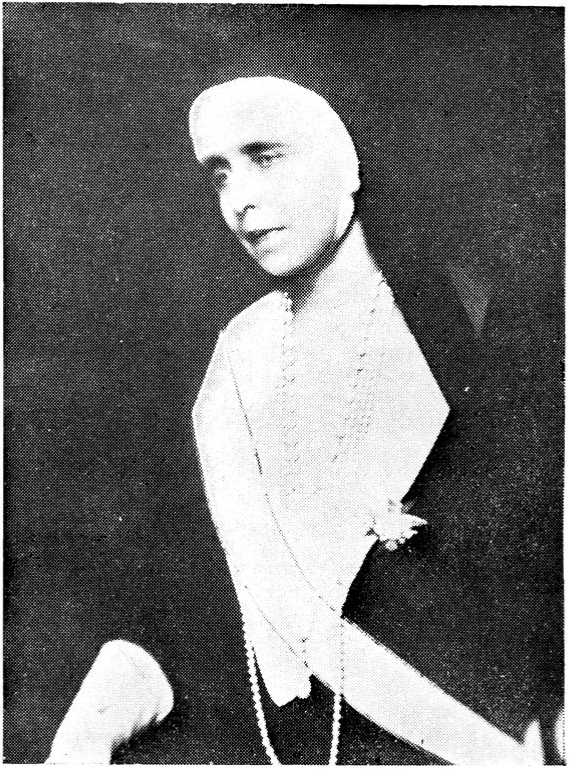

† *MARIA, Regina României*

4390

In anul dela Hristos una mie nouă sute treizeci și opt, Iulie, opt-sprezece zile, săvârșitu-s'a întru cele veșnice împărăteasa albă ca lumina zorilor, bună ca însăși bunătatea.

Mama tuturor Românilor a plecat dintre noi, pentru totdeauna, în lumea nemărginită a cerurilor.

Invățătorimea basarabeană, copleșită de adâncă durere, îngenunchiază cucernic la mormântul Său, aducându-i, în semn de pios și nemângâiat omagiu, coroana de trandafiri a sufletului lor.

Anul VI, Nr. 7-8 Septemvrie—Octomvrie, 1938

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

Noua lege a învăţământului primar

Pe zi ce trece Statul devine mai conştient de misiunea ce-i incumbă. Realităţile sociale, pentru ameliorarea cărora îşi justifică existenţa, sunt cu mai multă luare aminte explorate. Investigaţiuni ştiinţifice sondează mediul rural, se colectează date, temeiuri, puncte de plecare, pentru aşteptata mare reformă.

Oricâtă argueie ar debita nemulţumiţii interesaţi ai unei epoci în declin, individualismul social-politic — ce bizară împerechere de vorbe! — e pe drum de amurg; societatea este aceea care creşte cetăţenii, societatea este aceea care organizează şi trebue să organizeze munca şi voinţa colectivă a unei naţiuni.

Şcoala, instituţie creatoare a poporului, nu poate ignora aceste stări de fapt. O absurdă ambiţie a căutat să o îndepărteze dela rolul ei de oglindă fidelă a socialului şi de cultivator activ al lui.

Crescuse, părea, cu timpul, o distanţă rece între şcoală şi societate, distanţă care sporea o convingere generală : inutilitatea sâcâitoare a şcoalei. Statul îşi vedea de treburile lui, şcoala de ale ei. Nu era o întrepătrundere fericită de scopuri şi căi de acţiune. Spiritul Statului se prelingea pe alături de albia învechită a instituţiei lui.

Era necesară o reformă? Iată întrebarea care survine. In Statul tuturor reformelor şi deşănţatei dorinţi de a fi „fost ministru" legile aveau un caracter de notă în plus pentru plecarea în veşnicie a celui care le crease, asemănător bronzului din faţa primăriei, asemănător crucii cu inscripţii aurii din galeria zadarnică a bravilor oameni. Se născuse o „bolnăvicioasă dorinţă de inovaţie", „necesitatea organică" rămânând latentă în lotul geniului anonim al poporului.

Această nouă lege a învăţământului primar nu poartă girul infailibil al niciunui ministru bolnav de inovaţie, ci e rodul muncii şi necontenitei observări a realităţilor sociale actuale, însemnate de o pleiadă de oameni ai şcoalei, în şcoală, direct, ca drumuri noi şi puncte de ajungere.

Legea de faţă nu poartă pecetea biroului. E pătrunsă de un spirit sănătos al vieţii timpului, întocmai cum seva hrăneşte stejarul.

* * *

Şi-acum însoţirea de motive.

„Ultimele două secole au însemnat în evoluţia vieţii sociale epoca de ascensiune a clasei burgheze şi aşezarea Statului modern pe baze capitaliste. Pentru aceasta era nevoie de o şcoală care să dea ingineri, avocaţi şi funcţionari, iar pentru toţi aceştia profesori".

Deci: intelectualism, instrucţie. Cum vremea e cu totul alta, iar „şcoala nu poate lăsa vremea să treacă pe lângă ea, ci trebue să meargă în pas cu vremea", reacţiunea sau, mai bine zis, răsturnarea acestui punct de vedere a venit, şi face obiectul noii legi. Şcoala urmărea până acum, constată legiuitorul, răspândire de cunoştinţe, însuşirea unei tehnice a muncii culturale (scris, socotit, etc.) şi, numai în al treilea rând, educaţia.

Raportul acesta liniar se schimbă deodată. Avem în rândul întâiu *educaţia*, apoi *tehnica muncii culturale, cunoştinţele*, întregite, în plus, cu *educaţia sănătăţii* şi *educaţia artistică*.

In ce priveşte cunoştinţele, ca o scuză faţă de acei care ar persista pe cărarea bătătorită a trecutului, iată ce întâlnim: *„Viaţa modernă nu ne cere capete bine mobilate, ci capete formate"*.

Principiile care stau la baza acestei legi sunt principii de ordin general şi principii de ordin special.

Principiile de ordin general:

a) *Vremea*, evident, s'a schimbat. Astistăm, cum recunoaşte legiuitorul, la spasmele agonice ale capitalismului, ale burgheziei — clasă individualistă şi profitoare. In locul lor îşi fac tot mai mult drum înaltele interese ale colectivităţii, ale Statului.

Acesta vrea cetăţeni sănătoşi şi capabili de a răspunde cerinţelor lui. Labirintului de cunoştinţe, scheletice, sterpe, trebue să-i urmeze factorul educativ şi îndemânarea practică. Ce folos că eşti proprietarul unei inteligenţe sclipitoare dacă nu vei fi apt de a răspunde celui mai neînsemnat efort de a-ţi agonisi cele trebuincioase, atât ţie cât şi alor tăi. Titraţii să fie şi buni muncitori manuali.

„Inteligenţa trebue pusă în slujba voinţei creatoare".

Aceasta nu va să zică, în ordine practică, prefacerea tuturor şcoalelor în ateliere. „Nu e vorba de o transformare a tuturor şcoalelor în şcoli profesionale, ci de *crearea unei modalităţi orientate spre ocupaţiile direct productive"*.

Interesele superioare ale Statului strigă astfel: Bon-tonul burghez va închipui un regret. Individul să nu fie liber a învăţa ce vrea? Da, dar în limitele capacităţii lui native, în limitele necesităţilor Statului.

Cât despre şcoala noastră primară, munca manuală o va reabilita, fortificând-o.

b) *Educaţia tehnică a muncii culturale* nu s'a bucurat în şcoala veche de atenţia cuvenită. S'au întâlnit absolvenţi ai şcoalei primare care nu ştiau să compună o scrisoare elementară, care nu puteau deslega în scris o problemă cât de simplă, care se bâlbâiau la citirea ziarului ş. a. m. d.

c) *Materia de învăţământ,* disparată, la întâmplare îngrămădită, nu era străbătută de acel suflu unificator, nu era selecţionată şi adaptată de acord cu *specificul naţional* şi cu *spiritul culturii moderne* şi al *civilizaţiei.* Fără îndoială, vremurile au devansat ologul orb numit instituţional: şcoală...

Principiile de ordin special:

a) *Regionalismul educativ,* considerat adesea ca o sperietoare de mulţimi, îşi găseşte în legea nouă interpretarea sa justă. Autoritatea centrală şcolară nu poate da directive decât *în mare,* sub formă de legi şi programe minimale generale. Regiunea, însă, va îmbrăca aceste dispoziţiuni largi, precum o haină trupul, şi va scoate în evidenţă specificul ivit din această aplicare, corectivele ce ar trebui aduse, etc.

Astfel se întocmeşte programa suplimentară, variabilă dela regiune la regiune. Legea mai prevede înfiinţarea unui *consiliu pedagogic regional,* în care oamenii şcoalei vor putea cere întregirea legii sau programei.

Iată şi justificarea: „ceea ce caracterizează vieaţa, vieaţa socială, ca şi natura, este ceea ce formează concretul ei, diferit dela loc la loc, cu toată bogăţia de note particulare". Cum să nu te bucuri când vezi recunoscute—pe hârtie, deocamdată—adevăruri susţinute cu trudă de porecliţii „regionalişti", adevăruri ale naturii, reale, nicidecum născocite...

b) Ca un corolar al localismului educativ *metoda centrelor de interes* vine să împlinească un gol

în ceea ce formează mecanismul propriu zis al învăţământului şi al educaţiei. Mintea copilului e astfel structurată încât înţelege numai lucrurile înlănţuite unele de altele, laolaltă: o înţelegere globală şi concretă, variind după interesele psihologice ale sale şi după elipsele din ce în ce mai depărtate ale experienţii. (Mediul familiar, uliţa, şcoala, judeţul, regiunea).

c) *Principiul activităţii,* unul dintre cele mai vânturate principii ale şcoalei active, vrea ca şcoala să prezinte copilului vieaţa aşa cum este, *în mişcare* şi *reală.* Copilul „trebue să trăiască *metodic* această vieaţă, pentru a ajunge la o înţelegere superioară a ei".

d) *Activitatea în grup* este o oglindire a stadiului la care se află acum evoluţia Statului. Şi pentrucă vieaţa socială se reflectă fidel în şcoală, învăţământul trebue să se desfăşoare—nu pe bănci, nu—ci în *instituţiile şcolare* create sau care se vor crea: farmacia şcolară, echipele sportive, muzeul, atelierul, grădina, cooperativa, biblioteca, teatrul, corul, etc.

Adăugăm, în plus,—nu numai în aceste instituţii şcolare să-şi găsească substanţa învăţământul, ci şi în lumea organizată a oamenilor mari: uzina, minele, gara, tipografia, biroul, câmpul ş. a. m. d.—toate fiind subordonate acelui principiu unificator: centrele de interes.

e) In sfârşit, ultimul principiu de ordin special este divizarea activităţii educative în „etape de muncă şcolară", cu alte cuvinte, alcătuirea unui *calendar şcolar,* adaptat pe de o parte muncii şi evenimentelor de peste an, pe de altă parte nevoilor regionale şi locale. Accentuăm asupra faptului că în mediul rural, din pricina muncilor agricole, anul şcolar ar fi nemerit a se începe la 15 Octomvrie, sfârşindu-se cu o lună mai de vreme ca de obiceiu.

Acesta, însă, va forma obiectul de studiu al acelui consiliu pedagogic regional pe care legea ni-l anunţă.

* * *

In privinţa materiilor de învăţământ, ele vor fi grupate potrivit patratului scop urmărit de şcoală, după cum urmează:

1. ***Sănătatea;*** instituţii: farmacia şcolară şi echipele sportive.

2. ***Educaţia minţii:***

a) ***ştiinţifică;*** instituţii: grădina şcolară, câmpul de experienţă, atelierul, cooperativa, fişierul, notele matricole;

b) ***umanistă;*** instituţii: muzeul istoric, biblioteca clasei, şezătoarea.

3. ***Educaţia artistică;*** mijloace: povestiri, lecturi, recitări expresive, dialoguri şi înscenări teatrale, cântul, desenul, scrisul frumos.

4. ***Educaţia moral—religioasă*** (religia şi datoriile omului şi cetăţeanului); instituţii: biserica şi străjeria.

* * *

Cum vedem, şcoala în noua lege are un rol coordonator, de a prilejui achiziţia cunoştinţelor, dar, mai ales, de a veghea încontinuu şi peste tot la formarea personalităţii viitorului om, viitorului cetăţean.

Negreşit, morga ei de for auster, de unde vorbele zburau peste capetele copiilor, indiferent dacă închideau adevăruri sau nu, a căzut. Indubitabilul enunţ făcut „ex cathedra" nu mai are acea rigurozitate (sau nu o va mai avea) demnă de magistrul cu manşete, nuia şi ochelari. Adevărurile vor fi aflate de micuţii discipoli.

Renaşterea şcoalei este însă în mânile noastre. Perspective imense ni se deschid. Să activăm în aşa fel, ca să nu zădărnicim buna credinţă a legiuitorului.

Ion Bădărău

Amenzile şcolare

Suntem la începutul noului an şcolar, când toate problemele de învăţământ bat la uşile noastre. Pretutindeni, sub aripile unei imaginare stări administrative, şcoala se sileşte să-şi înceapă munca, încercând să slobozească zumzetul caracteristic patronat de învăţător. Nu-i mai puţin adevărat însă, că acest început şcolar, vrea să reactualizeze atâtea vicii din trecut, atâtea linii întunecoase ale bătătoritelor strădanii dăscăleşti.

Mă refer la veşnic actuala problemă a obligativităţii învăţământului şi la mijlocul folosit în acest scop: amenzile şcolare. Vreau să mă opresc asupra ei nu dintr'o simpatie pentru sistemul atât de strălucit, atât de generalizat în ţările analfabete, ci din convingerea că există şi o altă latură a chestiunii, că dintr'o înfăţişare altfel prezentată, sistemul amenzilor şcolare apare inutil şi primejdios.

Întâi, voiu sublinia un fapt elocvent: cu toată asprimea legii obligativităţii învăţământului primar, numărul copiilor la şcoală aproape nu sporeşte. Este un început de nereuşită, atât din partea învăţătorului cât şi din partea legiuitorului. Şi iată de ce.

1. Am observat că ţăranul păstrează ameninţării cu amenda, cel mai categoric dispreţ. Prinşi în plasa feluritelor contribuţii băneşti, de bunăvoie şi mai ales de nevoie, ţăranii se simt despuiaţi de tot venitul mizeriei lor agricole, încât, pe bună dreptate, spunea cineva că poate să-i aplice oricâte amenzi va voi, dânsul nu mai are cu ce plăti. Singurul copil, singurul ajutor, într'o locuinţă de proletar rural, dacă urmează şcoala, se vede pus în primejdie de a întâmpina iarna, fără haine şi fără încălţăminte. Educatorul, vrednicul urmaş al lui Pestalozzi, acest clasic părinte al săracilor, iată-l de data aceasta, trimiţând somaţiuni, în tovărăşia organelor poliţieneşti... Va înţelege oricine că problema deschide un orizont prea larg şi că aspectul lui nu e din cel mai

puţin întunecos. Deci: *aplicarea amenzilor şcolare, în satele cu populaţie sărăcită, e o primejdie şi o călcare a celor mai sfinte idealuri educative.*

2. Amenzile şcolare, prin faptul că se referă la şcoală, creează învăţătorului o situaţie neplăcută. Inchipue-şi cine vrea, un învăţător dintr'un cătun nenorocit, care caută să-şi populeze clasele prin sistemul amenzilor. Nimeni mai mult ca dânsul n'are nevoie de cei din jurul lui. Invăţătorul acesta, în loc să fie stăpânit de întreaga preţuire şi armonie din partea sătenilor, se vede mai târziu ţinta invidiei, urii şi duşmăniei. Mai mult, glasul lui va începe să sune în pustiu, ca niciodată. Concluzia care se impune e următoare: ţărănimea nu-şi trimite copiii la şcoală, într'o oarecare măsură e îndărătnică scopului urmărit de şcoală, nu priveşte cu ochi buni pe învăţător, nici pe altcineva.

Ce se întâmplă de la o vreme?

Ştim cu toţii ce aduce unui învăţător lipsa elevilor de la clasă. Organele de control se opresc mai ales asupra frecvenţei. Urmează povestea tuturor posturilor închise, a neîntrunirii punctelor regulamentare, în vederea examenelor de înaintare; situaţii îngreuiate, familii desfăcute, nesiguranţă profesională. Ba, unii dascăli elimină din listele de înscriere pe copiii care nu vin la şcoală, ţinând chiar un tablou semnificativ, de altfel, al tuturor părinţilor certaţi cu şcoala. Şi fac acest lucru numai de teama faimoaselor Procese-Verbale..

Dar, oare, acesta e un sistem luminos de apreciere a activităţii învăţătorului?

Mai putem fi optimişti în rezultatele învăţământului, în asemenea situaţie? Nu, firește, nu! Amenzile şcolare sunt o experienţă plină de mari primejdii. Cine le aplică şi e bun observator, nu le va mai aplica, pentrucă:

a) Emanciparea culturală a mulţimii nu se face pe calea aceasta.

b) Invăţătorul trebue să coboare în mulţime ca educator, ca părinte al oropsiţilor, şi, dacă în inima lui mai pluteşte un ecou din suferinţa celor buni dar săraciţi, atunci îi poate sta prea bine pe umeri haina jertfei şi a compătimirii purtată de mucenicii educaţiei.

c) Învăţământul nostru suferă de un viciu organic. Toţi şcolarii sunt supuşi la o mulţime de exerciţii care sprintenesc memoria, şi fac astfel cale liberă cunoştinţelor de tot felul. Teoretizarea claselor primare are drept consecinţă depopularea cursurilor supra-primare. Şi faptul acesta este uşor de lămurit. Până în clasa a patra, elevul îşi umple creierul cu tot felul de cunoştinţe. Prea puţini au învăţat să repare un plug, să îngraşe un ogor, să vindece un animal de oarecare boală. Şi atunci, când răpim un copil muncilor agricole, redându-l oratoriei pedante, patronată de cine ştie ce educator, ţăranul se simte ştirbit, iar şcoala îşi deschide uşile agoniei Şi din acest punct de vedere amenzile sunt deci inutile şi compromiţătoare.

Iată, suntem în inima problemei şi nu-mi ascund gândul răspunderii care apasă asupra noastră. Nu-l ascund, ci-l adâncesc mereu, mereu, ca o mustrare, ca un strigăt pentru trezirea la realitate: *noi suntem de vină.*

Se pare, şcoala populară n'a ştiut să fie la datorie. Săteanul nostru, bun la suflet, cu spiritul lui de observaţie ales şi fidel, ştie ceva. Adesea, aprecierile lui cu privire la şcoală sunt mai adânci, mai drepte ca ale organelor de control.

Acest sătean, dacă vede că fiul său vine dela şcoală cu ceva bun, că nu mai este copilul de ieri, cu apucăturile grosolane, ci, dimpotrivă, atunci şcoala se luminează în mintea lui. Este imposibil de crezut că nu-şi va trimite copilul la şcoală, câtă vreme acolo va învăţa o meserie, o deprindere practică.

Dacă cineva dintre noi nu-şi face însă datoria, ci se lasă hărţuit de interese, mai mult pământene, ori neglijează unele lucruri din programa şcolară, fuga copilului de acest educator este înţeleasă.

Am văzut şi am rămas impresionat de interesul ce-l aveau elevii din clasa a VII-a pentru lecţiunile de igienă, (bolile sociale), învăţământ civic şi ştiinţe agricole; dar am fost îndurerat, văzând elevi de clasa a VI-a, care părăseau şcoala, pentrucă învăţătorul nu le vorbea nimic, ci le spunea să citească „mai departe".

Mi se pare, aici e tot răul. Cât timp şcoala nu atrage,

educatorul nu însufleteşte, măsurile celelalte sunt zădarnice.

Şcoala poporului trebue însufleţită prin dragoste pentru el, prin mila ce ascunde învăţătorul în inima lui.

Când am ajuns să stăpânim sufletele satului, toate puterile care cer prietenie, frăţie chiar, legea obligativităţii va uita să mai existe.

Dar, pentru aceasta, să ne facem datoria.

Numai muncind din dragoste pentru carieră, pentru fraţii noştri mai mici şi pentru îmbunătăţirea vieţii lor, vom ajunge să redăm şcolii încrederea şi atenţia sătenilor.

Şcoala amenzilor trebue să ajungă şcoală a datoriei!

V. Luţcan

Ceva despre copil

Expresia lui Claparède despre „refugiul (copilului) în ficțiune și reverie" cred că este aproape inexactă, dacă nu chiar falsă. Știu că această afirmație pare să aibă un caracter paradoxal, dar voiu încerca să o clarific, schițat, în rândurile de mai jos. Căci distincția între omul matur și copil, dacă până la Rousseau nu s'a făcut deloc, nici astăzi nu se face în mod hotărîtor. Se constată că în toate împrejurările copilul se manifestă altfel decât adultul. Intrucâtva similar cu sufletul primitivului, copilul este speriat de realitatea externă, inexplorată încă, dar în același timp curios să o cerceteze. In jurul acestei sete de cunoaștere a mediului înconjurător oscilează viața lui. Fiecare fenomen natural pentru el este o minune, este revelația necunoscutului. Noi, ca să ne explicăm sufletul copilului, îi atribuim o lume de încâlcire între fantastic și realitate. Uităm încă că tot ce vibrează în el și în preajmă-i, real sau ireal, pentru mintea copilului este *numai* real. Copilul nu cunoaște irealul. Lipsa-i de imaginație adeverește acest fapt. Realitatea lui se deosebește fundamental de a noastră. Și, totuși, este o realitate și nu fantastic. Dorința de a cunoaște realitatea s'ar întrerupe brusc, dacă și-ar fi dat seama, de pildă că o poveste nu s'a întâmplat în adevăr. Insă el nu-și dă seama. Apoi de unde acea rugăminte ca basmul ce i se comunică să n'aibă sfârșit cu moarte? Ne-ar părea nouă că indiferent ce epilog are povestea, principalul să impresioneze. Totuși nu-i așa. Copilul receptează și trăiește orice slabă pâlpâire a lumii externe. Aviditatea sa de cunoaștere, chiar când se oprește asupra fantasticului, se adresează realității pure. Iar când antropomorfizează obiectele, făcându-le mai accesibile înțelegerii sale, transformă realitatea în altă realitate, în realitatea *lui*, care pentru noi capătă semnificația nepotrivită a fantasticului. După cum co-

pilul are un suflet al lui, deosebit de al nostru, lumea în care trăieşte e a *lui*, profund diferită de a *noastră*.

De aceea nu este adevărată părerea că prin poveşti copilul găseşte o modalitate de expansiune în alt domeniu, refugiul din realitatea meschină şi searbădă în ficţiunea fermecătoare. Numai adulţii îşi dau seama de fenomenele reale şi pot să evadeze în sfere de fantastic. Copilul nu cunoaşte realitatea decât aşa cum i se prezintă, adică frumos şi captivant, iar basmul îl atâţă şi mai mult să o cunoască. Aventura lui Robinson Crusoe este prezentarea măiastră a tendinţei de a cuceri singular realitatea. Ar avea sens această aventură îndată ce copilul s'ar convinge de imposibilitatea ei? Dacă ar deosebi copilul realul de fantastic, ar recunoaşte în poveste fantasticul şi nu l-ar aşeza niciodată pe-acelaşi plan cu realitatea obiectivă. Abia mai târziu, evoluând, copilul vine în contact şi cu realitatea *noastră* şi în acest caz orice autoiluzionare va fi conştientă şi separată de realitatea pusă. Iată de ce se impune ca literatura copilului să fie o literatură de cunoştinţe bogate şi interesante, o sumă de povestiri în care, datorită iscusinţei scriitorului, fantezia se construieşte pe observaţiuni ştiinţifice.

Viaţa animalelor din fundul mărilor, tovărăşia sau lupta ce o duc se prezintă ca un material uşor de însuşit. Exemplu ne stă Karl Ewald. Iată de ce vorbind despre literatura copilului ne vom gândi că ea trebue să transforme fantezia în adevăr şi adevărul în fantezie (fără ca să fie „fantezie" în înţelesul nostru), să creeze un mediu şi un climat sufletesc unde copilul, nestânjenit de nimic, să ia parte la viaţa basmului cu toată plinătatea inimii lui. Prin urmare *atunci* vorbim despre fantastic la copil, când acest fantastic există pentru noi. Copilul consideră egale în valoare fenomenele externe ale naturii şi fantasticul poveştilor. El nu ştie să deosebească realitatea de irealitate, două planuri de existenţă care pentru el se suprapun şi chiar coincid.

George Meniuc

Conducerea de sine a clasei

(Experienţă)

Trebuesc de obiceiu secole de-a-rândul, până când un principiu enunţat de un geniu, care prin intuiţia lui a premers cu mult evoluţia firească a societăţii, să fie înţeles şi, pe baza aceasta, introdus în vieaţă ca o valoare reală. Şi importanţă capătă principiul nu atunci când se enunţă, ci când este înţeles şi aplicat de un mare număr al membrilor societăţii.

Aşa s'a întâmplat şi cu principiul cunoaşterii individualităţii. Enunţat în mod hotărît de J. J. Rousseau prin strigătul: „Căutaţi de vă studiaţi mai bine şcolarii, căci cu siguranţă nu-i cunoaşteţi", principiul devine preocuparea tuturor pedagogilor moderni în epocile care i-au urmat.

La început, acest principiu numai cu greu se armoniza în concertul celorlalte principii şi practice tradiţionale, între ele fiind multe şi grave discordanţe; dar după o evoluţie firească de aproape două secole, a devenit un principiu în jurul căruia pivotează toate celelalte adevăruri ale pedagogiei moderne. Intr'adevăr, astăzi ne-ar părea imposibil un sistem pedagogic care ar nesocoti sau care nu ar pleca dela acest principiu al cunoşterii individualităţii şcolarului.

Odată admis în concepţia curentă—circulatorie—a pedagogiei moderne şi după ce a străbătut o fază de fixitate teoretică şi oarecum de gestaţie, era natural a se trece la realizarea practică a acestui deziderat pedagogic Acum principiul devine interesant, un bun pus în circulaţie. Provoacă discuţiuni aprinse, simpatii călduroase şi resentimente înfocate. Este perioada de răzbatere în tezaurul bunurilor comune, care, după aşezarea la locul cuvenit lor, formează valori unanime şi universale.

Tinderea spre realizarea practică a acestui principiu a provocat serii de discuţiuni şi a stârnit patimi, nu prin sine

însuşi, cât prin modificările ce se impuneau învăţământului, spre a i se da posibilitatea de înfăptuire. Vechea organizare a şcoalei este radical schimbată şi acolo unde principiul a răzbătut, o nouă viaţă rezidă. Aci, copilul nu mai este considerat ca un vas deşert ce trebueşte umplut, ci este un cămin ce trebue încălzit.

Cunoaşterea individualităţii şcolarului s'a impus ca o necesitate a bunului mers al şcoalei, căci omul a supus natura, nu opunându-se, ci supunându-se legilor ei. *Naturae non imperatur nisi parendo.* La fel şi în pedagogia şi psihologia infantilă, educatorul va supune şi va modela copilul, nu reprimând sau ignorând felul său particular de a fi, ci numai în măsura în care el va cunoaşte acest fel de a fi şi a se manifesta. Numai după ce va cunoaşte temeinic firea copilului, educatorul, bazat pe datele ştiinţelor biologice şi psihologice, precum şi pe-o experienţă şi îndemânare îndestulătore, capătă libertatea de acţiune şi-şi va conduce elevul la limanul potrivit, nu altfel, decât supunându-se legilor naturii.

Individualitatea fiecărui elev, odată conturată şi aprofundată, ar fi o stângăcie de neiertat a o violenta. Pătrunşi până în intimitatea ei, dacă vom încerca a o contraria, pătrunderea noastră poate să aibă rolul unui obuz de ruptură, cu cât pătrunderea a fost mai adâncă, cu atât distrugerea va fi mai totală. Aceasta ar fi o crimă.

Cunoaşterea individualităţii atrage după sine, ca o concluzie de neînlăturat, respectarea ei.

Dacă respectul individualităţii, în mod logic, decurge din rezultatele examenului de cunoaştere, în mod empiric însă, acest respect a premers chiar cunoaşterii, căci numai respectând intuitiv o individualitate, putem pătrunde în adâncul ei, adică o putem cunoaşte

* * *

Aplicarea acestor principii (cunoaşterea şi respectarea individualităţii) în vieaţa şcolărească, aduce modificări organice instituţiunilor şcolare — şi s'au practicat pentru prima dată în America, sub denumirea de „self-gouvernement".

Trecând apoi oceanul şi refractate la trecrea prin diferitele prisme ale temperamentelor şi concepţiile reprezentanţilor vechiului continent, acestor princii li s'a asigurat posibilitatea de realizare printr'o aşa zisă „conducere de sine a clasei", al cărei reprezentant tipic, noi îl considerăm pe Friedrich Förster.

Aşa dar, conducerea de sine a clasei se impune ca o condiţie esenţială într'o şcoală unde individualităţile elevilor sunt studiate, cultivate şi respectate.

Inainte de a fi efectiv introdus (la clasa IV a şcoalei de aplicaţie de pe lângă şcoala normală din Chişinău), acest sistem a fost precedat de o pregătire care a ţinut 6 zile. In tot acest timp, prin lecturi şi discuţiuni cu elevii, s'a stăruit asupra importanţei pe care o prezintă respectarea strictă a unor reguli stabilite şi fără de care vieaţa în comun ar fi imposibilă, precum şi asupra acceptării benevole a acestor reguli. S'a mai stăruit asupra datoriei ce avem faţă de noi înşine şi faţă de societate, de a cultiva virtuţile: camaraderia, iubirea şi ajutorarea aproapelui, iubirea de adevăr, de dreptate, respectul celor mai mari ş. a. Li s'a atras apoi atenţia, că un om şi chiar un copil, nu poate fi bun atâta timp cât este condus de un altul, profesor sau guvernor; căci orice fapt bun pe care l-ar face, revine aproape în întregime profesorului sau guvernorului care l-a condus la acea faptă şi, deci, pentru ca valoarea actului să revină în întregime celui care l-a făcut, acesta trebue să fie complet liber.

Prin aceasta li se strecura în suflete dorinţa de a deveni stăpâni pe acţiunile lor, de a deveni conştienţi şi responsabili de fiecare acţiune. Terenul astfel pregătit şi-a dat imediat roadele printr'o hotărîre a tuturor elevilor de a se conduce fiecare după voinţa lui. Nu li s'au impus cadre de conducere dela început, pentru ca ele să nu apară ca un artificiu, ci s'au lăsat elevii complet liberi, pentru ca, din ciocnirile diverselor porniri şi nepotriviri, să apară conducerea personală ca o necesitate organică.

Primul organ impus de necesitate a fost elevul de serviciu. Intr'adevăr, nu toţi elevii îşi lepădau galoşii sau şoşonii în antreu, nu toţi elevii păstrau curăţenia, iar câteodată se

îmbulzeau 3-4 să șteargă tabla, ivindu-se de aci certuri și neînțelegeri.

După câtevazile toate aceste observațiuni au fost puse în discuție cu elevi. Aceștia au găsit că situația este dăunătoare bunului mers al școalei, și tot ei au găsit și soluția: după catalog, fiecare elev să facă de serviciu câte două zile, și pentru a îndepărta ori ce echivoc în ceea ce privește atribuțiunile elevului de serviciu, i-au fixat și un program de urmat.

In general elevul de serviciu satisfăcea cerințele de ordin higienic: observa ca fiecare elev să-și curețe bine picioarele la întrarea în sala de clasă, în clasă să nu se arunce gunoaiele și hârtiile pe jos, să deschidă fereastra la recreații, să alinieze mesuțelele, să conducă pe elevi la și dela recreație și să șteargă tabla.

După instalarea în funcțiune a elevului de serviciu, ordinea și curățenia erau oarecum asigurate. Se observa un zel deosebit, aproape impresionant, din partea elevilor, în îndeplinirea datoriei. Treaba mergea minunat când un conflict ivit între 2 elevi, îi face să apară în fața mea în calitățile de reclamant și inculpat. Am profitat de această ocazie și le-am arătat că în conformitate cu hotărîrea lor de mai înainte erau pe deplin liberi, că neînțelegerile și intervenția mea le atingeau libertatea și că, deci, ei sunt datori să-și apere această libertate pe calea cea mai potrivită. Eu nu mă amestec, căci în acest caz, ei nu ar mai fi liberi.

Sugestia pe care voiam să le-o transmit fiind cam greu de prins, am transpus cazul într'o societate de oameni mari. Sugestia a fost imediat înțeleasă și unanim adoptată: se simțea nevoia unui conducător cu atribuțiuni judecătorești. Luându-se în discuțiune cu elevii această nouă funcțiune, i s'au stabilit atribuțiunile care erau de ordin judecătoresc și administrativ și pentru o desăvârșită imparțialitate, titularul acestei funcțiuni trebuia să fie asistat de două ajutoare.

S'a stabilit că orice incident, neînțelegere sau abatere dela regulile stabilite, se va judeca de către acest for și se va sancționa.

Pedepsele au fost stabilite în mod grdat, astfel: 1) notarea în cartea neagră, 2) rămânerea în ala de clasă în timpul recreaţiilor pe-o zi, 3) îndepărtarea dela joc pe timp scurt 1—2 zile), 4) îndepărtarea dela joc pe timp lung (3—4 zile), 5) izolarea completă—cel pedepsit nnavând voie să vorbească şi să se joace cu nimeni şi nici sirgur pe termen scurt (1—2 zile), 6) izolare pe termen lung (3—4 zile), 7) şi înfine ultima şi cea mai gravă pedeapsă, izolarea pe timp de o săptămână, comunicându-se în scris părinţilor celui pedepsit purtarea fiului lor şi pedeapsa aplicată.

Pentru greşeli care se răsfrângeau asupra mobilierului sau a oricărui alt material, printr'o degradare oarecare, pe lângă pedepsele menţionate, se mai aplica vinovatului şi o amendă proporţională cu stricăciunea sau degradarea făcută.

Conducătorul clasei era răspunzător şi de ordinea şi curăţenia clasei, subordonându-i-se, din acest punct de vedere, elevul de serviciu.

Trecând imediat după aceasta la alegerea conducătorului clasei, prin vot secret, s'a constatat că aceasta a fost foarte judicios făcută, alegându-se în acest post de răspundere, elevul cel mai bun şi cel mai cuminte, iar ca ajutoare, elevii cei mai buni în ordine descrescândă.

Necesitatea impusese o funcţiune şi aceasta îşi crease organul, care corespunzând unei cerinţe organice, a fost primit şi apreciat după cum se cuvine.

Pentru consemnarea deciziunilor luate de acest for de judecată, s'a înfiinţat o „carte neagră". Trei notări la cartea neagră, aduceau scăderea notei la conduită cu un punct, deosebit că elevul trebuia să execute şi pedeapsa dictată.

Intrând în funcţiune acest nou organ, s'a văzut deodată asaltat de o mulţime de reclamaţii, pe care trebuia să le judece. Abuzând de dreptul, ce echivalează în societate cu cel de petiţionare, elevii au început să se adreseze acestui for de judecată pentru lucruri foarte neînsemnate. Spre a-i abate dela acest obiceiu, e-am explicat într'o oră, frumoasa şi nobila datorie ce aven, de a ierta pe cei ce ne greşesc nouă, mai ales când nu a fost rea voinţă. Li s'a amintit pilda celor doi datornici, precum şi cererea din rugăciunea domnească:

„Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri" S'a făcut apologia omului tare, pe care nu-l supără şi nu-l nervează orişice fleac sau ori ce glumă. Elevii au pricepu tâlcul celor spuse şi dintr'odată numărul reclamaţiunilor a căzut, rămânând numai cei cu pricini într'adevăr însemnate.

Astfel s'a regulat şi funcţionarea acestui organ, care ameninţa să fie înăbuşit de prea multul material ce i se prezenta spre prelucrare şi rezolvare. Pedepsele, care la început se dădeau în disproporţie cu vina inculpatului, încetul cu încetul se gradau mai echitabil.

În general, pedepsele constau în a se da vinovatului să facă ceva în domeniul în care s'a făcut vinovat. Astfel, elevului Weiss Ioan, fiind foarte neglijent şi aruncând pe jos ascuţiturile de creion şihârtiile împachetajului lucrurilor de mâncare, i s'a dat însărcinarea de a păzi curăţenia în clasă, timp de 2 săptămâni. Zelul pe care îl depunea în îndeplinires acestei datorii, îl făcea în primul rând pe el să fie mai atent; aşa încât, încetul cu încetul, elevul s'a deprins a fi mai ordonat şi a păstra curăţenia.

Tot acest elev, recidivând la dispoziţia luată, de a nu se mai urca nimeni în copacul din ogradă, a fost pedepsit ca timp de trei zile de-a-rândul, în timpul recreaţiilor, să facă pe paznicul copacului, stând lângă tulpina lui, fără să ia parte la joc. Pedeapsa s'a executat întocmai şi de atunci nu s'a mai întâmplat nicio recidivă la dispoziţia mai sus amintită.

Elevul Cogan Emil, cel mai turbulent elev, deşi nu cel mai rău, a fost pedepsit mai ales pentru incidentele provocate de violenţa temperamentului său, şi pedeapsa care i s'a dictat aproape totdeauna, a fost izolarea. Ei bine, acest elev, care în situaţia de libertate nu era capabil să stea un minut liniştit, şedea acum toată recreaţia pe scaun, potolit şi cuminte, privind la jocul camarazilor săi. O privire mai scrutătoare însă, ar fi observat câtă sforţare de voinţă făcea acest elev pentru a se reţine.

Situaţia în care era pus, combina pedeapsa cu exerciţiul şi tocmai în domeniul în care se manifestase mai cu

necumpătare, era acum obligat să facă exerciţii de stăpânire de sine.

Elevul Rădulescu Ştefan, fiind dovedit că a spus o minciună, cu intenţia de a înşela, a fost pedepsit de forul de judecată al clasei să-şi mărturisească păcatul, în faţa clasei II. Hotărîrea luată s'a executat imediat. Cu glasul înăbuşit şi năpădit cu totul de ruşinea păcatului ce făptuise, a mărturisit aproape plângând: „Eu am mințit". Atâta putere afectivă a avut această pedeapsă asupra elevului, încât timp de câteva ore, a refuzat orice contact cu tovarăşii săi şi numai a doua zi a fost mai liniştit. De atunci, cu toate că a fost insistent dar discret urmărit, nu a mai fost auzit spunând minciuni. Avem credinţa că simţimântul acela puternic ce la înfiorat în mod dureros în faţa clasei II, asociat cu noţiunea minciunei, l-a făcut să urască minciuna, dacă nu pentru toată viaţa, dar în orice caz, pentru multă vreme.

Procedându-se astfel, adică dictându-se pedepse tocmai din domeniul în care vinovatul păcătuise, se urmărea, pe lângă stabilirea ordinei, un scop educativ.

Dacă la început, introducerea acestui regim a produs oarecare frenezie, ceea ce făcea mai grea o observaţie, din cauza alterării naturaleţii, încetul cu încetul clasa a privit conducerea de sine ca pe un lucru cu totul normal şi care nu s'ar mai fi putut să fie altfel. Elevii se simţeau cu totul liberi, căci chiar supunându-se regulilor stabilite, nu făceau decât să execute ceea ce hotărîseră în mod absolut liber. Supunerea nu era forţată, nu provenea din exterior, ci era fructul unei hotărîri lăuntrice, luată în toată libertatea. Deşi manifestările exterioare ale elevilor erau supuse unor reguli rigide de conduită, interiorul lor sufletesc însă era complet liber şi nesilit. Totul pornea dela elev.

Această libertate lăuntrică se răsfrângea asupra disciplinei printr'o mai atentă purtare a tuturor elevilor. Imboldul fiind personal şi lăuntric, era întotdeauna treaz. Autoritatea fiind menţinută de ei înşişi, învăţătorul venea mai rar în contact cu fiecare elev, se distanţa şi, în felul acesta, nimbul autorităţii lui creştea (ştiut fiind că ceea ce-i permanent întrebuinţat, sfârşeşte prin a se uza). Distanţarea de învăţător

i-a făcut pe elevi ca în ori și ce prilej să se manifeste mai cu sinceritate, mai în armonie cu felul lor de a fi și gândi. Apropierea imediată a învățătorului îl jenează pe elev, predispunân du-l chiar la simulare de stări și afecte în vederile învățătorului, ceea ce îl duce la ipocrizie, iar pe învățător, la concluzii false.

In referire la această libertate spirituală am observat la o ședință a întregii clase, prin care se reînnoia mandatul conducătorului și ajutoarelor sale, cum elevul cel mai tăcut și parcă mai timid, Stanislavschi Isac, a luat de o dată o poziție hotărîtă împotriva majorității clasei, declarându-se contra elevului Mircea Mihai, conducătorul clasei de până atunci. Fiind întrebat dacă realege sau nu pe conducător, de o dată se ridică în picioare, se uită fix la învățător într'o atitudine încordată și spune pe un ton ce nu admitea replică, dând în același timp și din cap în semn de întărirea a celor spuse: „Nu! Nu vreau! Vreau să fie Magder"! Era atâta voință, atâta hotărîre în vorbele, tonul, atitudinea și gestul lui, încât era de nerecunoscut. Timidul și tăcutul s'a desvăluit a fi un om de-o voință neînduplecată, de-o voință care nu se intimidează, ci merge direct la țintă.

Această constatare a fost revelatoare pentru determinarea însușirilor sufletești ale elevului Stanislavschi și de unde înainte era notat ca un elev cu voință șovăitoare, de acum încolo este notat ca având voință puternică.

Intr'o clasă condusă după principiul autoității contondente, această constatare nu ar fi fost posibilă. Intr'o astfel de clasă, elevul se simte înconjurat de jur împrejur de supravegherea și voința *domnului*. Familiarizându-se cu felul acesta de conducere și mai ales câștigând în puterea stăpânirii de sine, fiecare elev contribuia ca pedepsele și comunicările din *cartea neagră* să fie din ce în ce mai rare. Totuși, un punct negru se găsea pe linia de conduită a clasei IV: abuzul de reclamațiuni din prima perioadă a introducerii conducerii de sine a clasei, determinat și el de inerentele conflicte ale adaptării, ocupase prea multe pagini din cartea neagră. Sosind vremea notării elevilor la purtare, trebuia, conform prevederilor stabilite ca pentru trei notări să se scadă

cu un punct nota la conduită. In felul acesta, aproape toţi elevii urmau să obţină la purtare o notă scăzută cu câte 2, 3 şi chiar 4 puncte. Şi tocmai elevii cei mai buni, cei mai plini de viaţă, mai apţi pentru fapte mari, trebuiau să sufere o scădere mai simţitoare, fiindcă neastâmpărul lor firesc şi spontaneitatea lor naturală, îi pusese de mai multe ori în conflict cu regulile stabilite; pe când elevii slabi, apatici, fără vlagă, incapabili de a face vreun rău ca şi vreun bine şi care, deci, erau de mai puţine ori sau chiar de loc notaţi, urmau să capete notele cele mai ridicate la purtare Părându-mi-se aceasta o situaţie care răstoarnă valorile, am discutat chestiunea în general cu elevii, lăsându-i să judece ei cum vor crede mai nemerit.

Subiectul discuţiunii a interesat pe elevi în gradul cel mai înalt. Rădulescu propunea ca notarea s'o facă învăţătorul, după cum va crede de cuviinţă. Popa Eugeniu a răspuns că propunerea aceasta nu este bună, fiindcă atunci elevii nu s'ar mai stăpâni dela facerea faptelor rele, trecerea la „cartea neagră" ne mai prezentând nicio importanţă.

După desbateri de vreo jumătate de oră, la care a luat parte şi învăţătorul, stăruind asapra faptului că purtarea unui om nu se judecă numai după faptele rele, ci şi după cele bune, soluţionarea problemei prinde a se înfiripa în mintea conducătorului clasei, care era de altfel şi elevul cel mai bun. Acesta propune ca la notarea purtării să se ţină seama şi de faptele bune ale elevului, fără a preciza modalitatea procedeului. Prinzând această idee, elevul Weiss Ioan o complectează, propunând să fie „cartea neagră" şi o „carte albă" în care să se treacă şi faptele bune ale elevilor şi pentru 3 fapte bune să se ridice cu un punct nota la conduită sau un fapt bun să anuleze un fapt rău.

Propunerea a fost primită cu entuziasm de toţi elevii şi se observa la ei o bucurie fără margini, că am găsit soluţionarea unei situaţii încurcate.

Chestiunea prezenta însă un inconvenient de ordin moral. Elevii învăţaseră la religie că binele pe care-l facem, nu trebue trâmbiţat. Mâna dreaptă să nu ştie ce face mâna stângă. Obiecţiunea aceasta, care desvăluia un pronunţat

simţ moral, a fost ridicată de elevul Mircea Mihai sub forma: „Dar cum o să spun eu, despre mine, că am făcut o faptă bună? Ar însemna că mă laud"! Posibilitatea de a spune neadevăruri în această chestiune, nici nu s'a atins, ceea ce înseamnă că elevii nici nu au putut s'o prevadă, ca fiind absolut exclusă din domeniul în care numai buna credinţă este chemată să lucreze.

Obiecţiunea era justă şi se părea că va fi de neînlăturat. După discuţii zadarnice, elevii nu au găsit nici o modalitate potrivită. Atunci s'a adoptat propunerea învăţătorului: „Fiecare elev să-şi aleagă un tovarăş nedespărţit şi împreună să-şi facă lecţiile, împreună să se joace, împreună să se plimbe, să se ducă la teatru sau cinema.

In sfârşit, pe cât posibil, să fie nedespărţiţi. Fapta bună a unui tovarăş să fie declarată de celălalt tovarăş; iar când ambii au contribuit la săvârşirea unei fapte bune, declaraţiile amândorora, nu sunt cu nimic protivnice moralei".

Propunerea învăţătorului a fost primită cu exclamaţii de bucurie şi imediat fiecare şi-a ales tovarăşul nedespărţit.

S'au constatat cu ocazia acestor alegeri de tovarăşi, preferinţe care nu s'ar fi putut prevedea.

Introducând în fapt chiar de a doua zi acest sistem de elevi-tovarăşi, au început a fi raportate conducătorului clasei diferite fapte bune făcute de către elevi. Astfel, Rădulescu Şt. a raportat că tovarăşul său Magder Th., văzând cum un biet tăietor de lemne se necăjia să-şi pună mănuşa şi nu putea, el s'a dus şi i-a ajutat să-şi pună mănuşile. In altă zi, Magder a văzut că au picat nişte lemne dintr'un car. El a alergat după căruţaş, l-a oprit şi i-a spus că a pierdut din lemne pe drum şi i-a ajutat să le strângă.

Elevul Mircea Mihai raportează despre tovarăşul său, Weiss Ioan, că acesta văzând pe lucrătorul care curăţa zăpada din ogradă că este obosit, l-a rugat să-i dea lui lopata să lucreze, iar el, lucrătorul, să se mai odihnească. Weiss a lucrat şi a dat astfel posibilitate lucrătorului să se odihnească. In altă zi, Weiss a ajutat unei femei bătrâne să ducă coşul cu târguieli, o bună bucată de drum.

Elevul Novicov raportează că deşi nu era tovarăş cu

Ţvileac Vl. şi cu Rădulescu Şt., se dădeau cu săniuţa în vacanţa Crăciunului, spre Buicani. Săniuţa era a lui Ţvileac. Cum se dau ei cu săniuţa, au văzut venind un soldat care purta o ladă grea în spinare şi de abia mergea, de obosit ce era. Ei au poftit pe soldat să pună lada pe săniuţa lor. Soldatul a primit bucuros, iar ei au tras de săniuţă şi au dus-o astfel până la cazărmile dela Buicani. Soldatul le-a mulţumit, zicându-le: „Să trăiţi, măi băieţi, şi să vă dea Dumnezeu sănătate"...

Intr'o zi, ieşind dela şcoală, elevii Popa Eugeniu, Gomzeacov Dumitru şi Magder Th. au găsit pe drum un pachetel pe care desfăcându-l, au dat peste o petiţie adresată Directorului Uzinelor Electrice şi de care erau prinse cu un bold, două bancnote de câte 100 lei. Toţi trei elevii, într'un gând, s'au îndreptat spre uzina electrică. Au intrat înăuntru şi au cerut să vorbească cu Directorul. Acesta, foarte mirat de vizita lor, i-a întrebat pe un ton blajin, ce vor.

Atunci elevul Popa Eugeniu i-a spus cum au găsit pe stradă o petiţie adresată d-sale, dimpreună cu 200 lei, şi au venit să-i aducă petiţia şi banii. Spunând acestea, elevul i le întinde. Directorul se uită atunci şi mai mirat la dânşii, după cum raportează Popa, i-a mângâiat cu mâna pe cap, i-a întrebat la ce şcoală învaţă, cum îi chiamă şi apoi le-a dat la fiecare câte 5 lei.

Nu mai citez nenumăratele pomeni pe la săraci şi copii sărmani, cărora elevii se întreceau în a le da bani, mâncare şi ajutor.

Am constatat că stimularea aceasta spre practicarea binelui, aducea un alt suflet în clasă şi chestiuni, care pe alţi copii i-ar fi lăsat complet indiferenţi, pe elevii clasei IV îi preocupau. Astfel, într'o zi elevul Magder Th. mă întreabă de ce sunt şomeri şi cum am putea noi să-i ajutăm.

Elevii cei de mai multe ori trecuţi la „cartea neagră" pentru fapte ce contraveniseră regulelor stabilite, aceia au fost şi cei mai vajnici practicanţi ai binelui. Şi se vedea pe feţele lor o neţărmurită bucurie ori de câte ori se aducea la cunoştinţă vreo faptă bună. Nebuniile de mai înainte erau prisosul de energie greşit direcţionat. Acum elevii cheltuiau

acelaşi prisos de energie, îndreptat însă în direcţia binelui.

In măsura în care faptele sau mai just, grija binelui, devenea dominantă, în aceeaşi măsură faptele rele se reduceau. Faptele cele bune au contrabalansat pe cele rele, aşa încât la darea notelor la conduită nu s'au mai resimţit notările din „cartea neagră".

Până pe la începutul lunii Martie, totul mergea foarte bine şi conducerea de sine a clasei părea definitiv asigurată. Aplicarea de pedepse pentru fapte rele era un fenomen rar.

Cam de pe la 5 Martie observ un fenomen foarte curios. O rivalitate ascunsă, dar foarte acută, între fruntaşii clasei, Mircea Mihai şi Magder Theodor. Acesta din urmă, bazat pe notaţia trimestrială, care egala aproape pe a şefului clasei, s'a crezut îndreptăţit să râvnească la onoarea de conducător al clasei. In acest scop întreprinde o propagandă printre colegi în contra lui Mircea Mihai şi în favoarea sa. Actele de autoritate pe care de multe ori trebuia să le facă Mircea, în calitate de conducător al clasei, sunt prezentate ca acte de tiranie, iar el (Mircea) ca un încrezut şi ca un tiran. In special este viu criticată autoritatea exercitată în în timpul jocurilor, fiind interpretată ca un atentat la libertatea lor.

Crezând că şi-a format o majoritate, elevul Magder deschide atacul prin acuzaţiuni de asemenea natură aduse şefului clasei, fiind susţinut de partizanii săi. In faţa acestor acuzaţiuni elevul Mircea explică că el nu şi-a făcut decât datoria aşa cum reieşea din atribuţiunile sale de conducător al clasei. Totuşi, acceptă o pronunţare a clasei asupra mandatului său.

Şapte elevi din doisprezece se pronunţă pentru Mircea şi găsesc că se bucură de încrederea lor pentru a rămâne mai departe şeful clasei. Cinci dintre elevi, câştigaţi de propaganda făcută de Magder se declară categoric împotriva lui Mircea şi-l cer şef pe Magder. Ceva mai grav: Magder declară că actele de tiranie şi în special persecuţia pe care Mircea o practică împotriva sa, îi dau dreptul de a nu recunoaşte şi deci a nu se supune unui astfel de conducător. La

declaraţia lui de nesupunere, s'au mai asociat încă doi dintre partizanii săi: Stanislavschi Isac şi Ţvileac Vladimir.

Simţind că în orişice parte ar fi înclinat, lucrurile trebuiau forţate şi, cum lucrul acesta nu cadra cu regimul ce-l experimentam, am recurs la o stratagemă: le-am declarat că libertatea nu este decât fructul înţelegerii, armoniei şi din moment ce ei nu se pot înţelege, înseamnă că nu mai sunt vrednici a fi liberi şi, în consecinţă, li se ia libertatea. De aci înainte vor fi aspru supraveghiaţi de învăţător In recreaţii nu vor mai avea voie să se joace, decât sub conducerea mea. Intrările şi ieşirile din clase se vor face riguros. Nimeni nu are voie să se mişte dela mesuţa lui In scurt, am dat regimului de privaţiune a libertăţii un caracter aspru spre a-l apropia de pedeapsă. Le-am făgăduit, totuşi, că elevii care se vor purta ireproşabil şi care se vor înţelege întotdeauna între dânşii, vor recăpăta libertatea de mai înainte.

Supuşi regimului acestuia rigid, elevii au început să tânjească după libertatea pierdută şi zelul pe care-l depuneau în purtare frumoasă şi corectă, arăta marea lor dorinţă de a scăpa cât mai curând la libertate. Rând pe rând, am dat libertatea tuturor elevilor Urma ca întreaga clasă să-şi recapete organizarea conducerii de sine şi trebuia, în acest scop, să se procedeze la alegerea cadrelor, în perfectă înţelegere, minoritatea recunoscând şi supunându-se hotărîrilor majorităţii.

Imbolnăvindu-se elevul Mircea Mihai, toţi elevii, fără excepţie au hotărît amânarea alegerilor până la însănătoşirea lui, ca să poată participa şi el la alegere. Peste 2 săptămâni, prezentându-se la şcoală şi elevul Mircea elevii i-au făcut o primire extrem de călduroasă, arătându-şi bucuria lor pentru grabnica lui însănătoşire Din consideraţie faţă de meritele lui, ca şi faţă de suferinţa din care abia scăpase, nicio contra candidatură nu a contestat meritele elevului Mircea şi în unanimitate a fost ales şef al clasei. Elevul Magder a fost ales cu majoritate, ca membru al comisiei de judecată, abţinerea lui dela candidatura şefiei clasei predispunând favorabil şi pe partizanii lui Mircea, l-au votat aproape toţi.

In această formaţie şi în cea mai perfectă ordine şi

armonie, a funcţionat conducerea de sine a clasei, în scurtul răstimp ce-a mai urmat până la sfârşitul anului şcolar.

* * *

Foloasele acestui sistem disciplinar, sunt multe şi însemnate. După cum am arătat la locul cuvenit, ne asigură cunoaşterea individualităţii fiecărui elev şi astfel, ne oferă posibilitatea individualizării învăţământului; completează instrucţia elevilor prin aplicările practice ale celor învăţate la învăţământul civic despre societate, funcţiuni şi funcţionari; dar acolo unde folosul aestui sistem disciplinar ne apare într'adevăr împresionant şi de neînlocuit, este în ceea ce priveşte partea educativă.

Dacă şcoala vrea să fie o instituţie temeinică de cultură şi civilizaţie, trebue să facă în aceeaşi măsură instrucţie şi educaţie.

Ori, din felul cum au fost organizate până acum şcoalele, se făcea numai instrucţie. Rezultatele se văd acum, după ce am ajuns într'un adevărat haos, dezechilibru sufletesc şi degradare morală.

Prin sistemul conducerii de sine a clasei se poate acţiona cu succes asupra formării caracterului, prin exerciţiu, prin muncă, prin deprinderi. Elevii vor lua contact cu viaţa reală după un plan chibzuit şi speculându-se înclinaţiile lor bune; se vor entuziasma în practicarea binelui şi a frumosului. Aceste acţiuni repetate devin deprinderi, care, după cum se ştie, sunt o a doua natură a omului.

Aceasta este ţinta ultimă a conducerii de sine a clasei, şi dacă un educator s'ar aştepta dela un astfel de sistem numai la o uşurare a sarcinilor sale, este profund greşit şi va fi şi mai profund desiluzionat. Conducerea de sine a clasei nu presupune o delăsare şi nici măcar o uşurare a sarcinilor unui educator, ci din contra, cere o atenţie continuu aţintită asupra bunului mers al disciplinii.

In regimul disciplinii forţate, persoana învăţătorului fiind în vecinătatea imediată a elevului, atenţia lui poate lipsi, prezenţa fiindu-i afirmată de persoana sa materială. Această prezenţă materială face pe elev atent şi disciplinat. In conducerea de sine a clasei, se schimbă lucrurile. Învăţă-

torul este dincolo de cercul intim al clasei. Elevii se simt liberi şi acţionează ca atare. Din cauza aceasta, observaţia cea mai riguroasă şi discretă, bineînţeles, se cere din partea învăţătorului, atât pentru a-şi studia elevii, cât şi pentru a-i dirija, prin sugestii, sau a evita alunecări ce par neînlăturabile. Acţiunea lui, deşi mai nevăzută ca înainte, este totuşi mai persistentă şi mai atentă.

În general, *aparenţa unei clase care se conduce de sine, nu ne dă impresia aceea de disciplină şi punctualitate pe care ne-o oferă clasele conduse după princii contondente.* Nu este formalismul acela rigid. Este însă dragoste, conştiinţă şi viaţă care freamătă, palpită, se revarsă şi creează. Este natura care lucrează în colaborare cu omul. Şi după cum nimănui nu i-ar trece prin minte să acuze mersul normal al omului de nedisciplinare, pentrucă nu prezintă regularitatea, ritmul şi cadenţa pasului militarului reangajat, la fel credem că viaţa şi spontaneitatea dintr'o clasă ce se conduce de sine, nu va fi luată ca slăbiciune sau desordonare.

În dosul unei desordini aparente se păstrează cea mai naturală dintre ordini.

D. Barbu

Scriitorii şi învăţământul

Nu este lucru deloc ciudat, când întâlnim în paginile romancierilor celebri preocupări despre educaţie, şcoală şi învăţător. Poate aceşti scriitori au adâncit problemele sociale ale vremii, ori, poate, păstrând amintiri întunecate din vremea şcolarităţilor, se simt obligaţi să aducă o lumină, să atragă atenţia viitorului cu privire la oricare problemă şcolară.

Câte chestiuni didactice nu sunt desbătute în proza lui Tolstoi, Turgheniev, Cezar Petrescu, Charles Dickens, H. Ibsen, etc.! Cu drept cuvânt, literatura aceasta constitue un labirint tot atât de variat, pe cât de interesant. Dacă ar stărui cineva asupra ei, multe lucruri uitate de lumea şcolară s'ar lumina şi, bănuim, o seamă de învăţăminte ar putea fi desprinse. De data aceasta, noi ne oprim la Emil Zola, ceilalţi aşteptând rândul lor. Are Zola un roman, „Vérité", tradus şi în româneşte, unde expediţia noastră va fi foarte rodnică. Iată ce spune el despre un învăţător, care îşi începe de abia munca lui:

„Mai întâi, puse să se înlăture din toate tablourile, caietele, cărţile în care supranaturalul ieşea biruitor, unde războiul, măcelul sau incendiul era redat ca un ideal de forţă şi de frumos. El socotea ca o crimă otrăvirea pe calea aceasta a creierului copilului, turburându-i pentru totdeauna raţiunea printr'o credinţă în miracol, învăţându-l că întâia datorie de om şi patriot e să uzeze de forţe brutale, omor şi jaf. Astfel de învăţături nu puteau da naştere decât unei societăţi de oameni stăpâniţi de o inerţie imbecilă, supuşi unor firi criminale, nelegiuiţi şi păcătoşi. Pe când el visa să pună sub ochii elevilor imagini de muncă şi pace, raţiunea suverană guvernând lumea, dreptatea stabilind înfrăţirea între oameni, antica pornire a timpurilor războinice condamnată de aici înainte şi făcând loc unei înţelegeri între toate popoarele pentru o cât mai posibilă fericire.

Apoi, clasa scăpată de aceşti fermenţi otrăvitori ai tre-

cutului, va da mai ales însemnătate lecţiunilor de morală civică, trudindu-se să facă din fiecare copil un cetăţean adânc cunoscător al ţării sale, capabil s'o servească şi s'o iubească destul, ca să n'o înlăture de umanitate. Nu prin arme să năzuiască Franţa cucerirea lumii, ci prin puterea de nebiruit a ideii. Prin libertate, adevăr şi dreptate va isbuti să desrobească toate naţiunile, având suprema glorie de a înfăptui împreună cu ele marea confederaţie a popoarelor libere şi înfrăţite".

Grozăviei războiului, ce ideal frumos găseşte Zola: să pui sub ochii copiilor imagini de muncă şi pace, raţiunea suverană guvernând lumea, dreptatea stabilind înfrăţirea între oameni !...

Avem aici ca într'o apoteoză, un exemplu de luptă învăţătorească, o luptă care atinge înălţimile adevăratului apostolat. Menirea socială a învăţătorului este precizată de adâncul romancier aşa de frumos, încât îl cheamă la luptă, la luptă aprigă, idealul fiind acesta: înfrăţirea, libertatea şi pacea omenirii.

Aşa dar, Zola cheamă pe învăţător la luptă, călăuzit de chemarea sa, de mila pentru cei umili şi săraci.

„Talentul lui înăscut de învăţător făcea minuni ca şi luptele şi suferinţele îndurate, sbuciumul unei vieţi care l-a îmbătrânit fără vreme îl apropie şi mai mult de cei mici şi de cei umili, fericit că se întoarce la inteligenţa lor, care se trezeşte abia, atât de proaspătă şi lacomă de certitudine. Niciodată nu se jucase atât de voios cu ei, ca acum, niciodată nu ce scoborîse cu atâta drag până la ei, ca un frate mai mare, care se face că a uitat până şi alfabetul, pentru plăcerea de a-l învăţa din nou împreună cu ei, silabisind literă cu literă, ca un copil de şase ani"...

Exemplul acesta de învăţător e bine să-l comparăm cu însemnările câtorva elevi de ai lui Pestalozzi, despre maestrul lor: „Pestalozzi era un om de inimă—o inimă maternă—şi de imaginaţie; se contopea în sufletul nenorociţilor; prin imaginaţia sa puternică, se identifica cu copiii şi săracii, şi astfel descoperea în ei adevăruri pe care le arăta lumii" (Guimps).

Avem impresia că învăţătorul idealizat de Emil Zola e

chiar Pestalozzi, „omul tuturor vremurilor, tuturor vârstelor, tuturor claselor" (Ritter), acel pedagog la care „natura lui bună trăieşte laolaltă cu copiii, ca şi cu nişte fiinţe deopotrivă lui şi pare mai de grabă că el învaţă de la dânşii, decât ei dela el" (Raportul comisiei de stat despre şcoala lui Pestalozzi).

Tocmai cum scrie Zola: „Părea că face descoperiri personale, căuta adevărul împreună cu elevii, ca şi când habar n'avusese până atunci şi se bucura grozav când îl afla cu ajutorul lor. Jocul acesta făcea fiecare lecţie pasionată; elevii se interesau ca de cel mai amuzant joc, având pentru el o adevărată adoraţie".

Aici aflăm o părere interesantă despre învăţământ, amintindu-ne de Pestalozzi şi Tolstoi; la acesta din urmă, mai ales, memorabilele lecţiuni dela Iasnaia Poliana. Cu drept cuvânt, Zola cunoscuse scrierile pedagogilor care preconizau înlocuirea şcoalei asprimii, prin şcoala plăcerii. Şi pentrucă tendinţa aceasta nici astăzi nu e împlinită, lesne ne putem da seama despre actualitatea părerilor desprinse din romanul lui Zola.

Tot în această scriere, Zola e de părere că dascălul poate face orice dintr'un copil, dacă are dragoste de el şi de mediul în care trăieşte. „De la copii poţi obţine totul prin simpatia pe care le-o dovedeşti. E destul să-i iubeşti ca să isbuteşti să te înţeleagă". Incerca uneori să-i facă să trăiască ceea ce le preda. Ii lua pe câmp şi le explica munca ogoarelor, se ducea cu ei la tâmplar, fierar, zidar, dându-le astfel cele dintâi noţiuni exacte despre lucrul manual".

Mai departe, Zola se ocupă în acest roman de problema democraţiei, în care rolul cel mai înalt e al institutorului primar.

Ne întâlnim aici cu icoana institutorului sărac, disprefuit adesea, veşnic preocupat cum să facă din copilaşii lui săraci pe cetăţenii fericiţi de mâine, cei ce vor zidi cetatea dreptăţii şi a păcii..

Un popor, credea Zola, poate fi îndreptat prin copiii lui. Copiii aceştia nu trebue crescuţi în spiritul urii, al ideii de răsbunare, ci în dragostea de aproapele, pentru a se ajuta între ei la nevoie, sub semnul unei frăţii fără margini.

Aceasta e datoria cea mai sfântă a educatorului, pentrucă de ea atârnă salvarea ţării, forţa şi gloria spirituală, în menirea ei de liberatoare, chemată să facă dreptate, să biruie întunericul, forţa brutală, omorul şi jaful...

Ionică Ochişor

Valoarea materială a recensământului copiilor în vârstă de şcoală pentru combaterea analfabetismului rural

In sfera preocupărilor de ordin social statistica se impune ca o necesitate imperativă. Probleme de interes vital pentru colectivitate, cum ar fi acea a *natalităţii şi mortalităţii infantile, a boalelor sociale,* mai ales în mediul rural, *problema neştiutorilor de carte* etc., nu se pot lipsi în rezolvarea lor salutară, de statistică. (Aceasta nefiind altceva decât realitatea exprimată în valori aritmetice).

Graţie opticii oferită de cifrele statistice, cercetătorul este *ţinut* să pătrundă dincolo de suprafaţa prea adesea înşelătoare, în adâncul fenomenului, până la schema lui cauzală. Iar de acolo, şi numai după ce a elucidat circumstanţele determinante ale problemei vizate, numai după ce este deplin stăpân pe datele ei, poate încerca un sistem practic de înlăturare a răului. Căci fără a cunoaşte proporţiile unei cangrene sociale, fără a şti cât mai precis cu putinţă unde stă geneza ei, orice acţiune de vindecare poartă în sine riscul unei încercări gratuite.

Iată, de exemplu, problema *mortalităţii infantile* din ţara noastră. Deşi cu o existenţă mai veche, problema decesului infantil n'a alarmat opinia şi organele însărcinate cu paza sănătăţii publice, decât în clipe când datele statisticilor oficiale au subliniat pericolul, prin cifra de *peste zece mii de prunci morţi numai în zece ani.*

Şi, evident, până atunci nu s'a întrevăzut într'o perspectivă clară nici posibilitatea rarefierii populaţiei din pricina procentajului exagerat al decesurilor infantile, cu tot cortegiul urmărilor nefaste pe care le-ar avea un astfel de fenomen asupra conservării noastre ca realitate biologică şi ca stat în limitele hotarelor actuale, (într'o vreme când centrul dinamic al vieţii popoarelor pare a fi tocmai vitalitatea biologică şi cultul unităţii colective în care sunt constituite).

Odată însă cu actualizarea chestiunii, datorită în cea

mai mare parte cifrelor statistice, răul a început să fie cercetat în întreg ansamblul legăturilor sale cu nucleul inițial. Şi s'a găsit cu această ocazie că pricinile mortalității infantile dela noi stau în nivelul scăzut la care se găseşte standardul de viață al majorității populației noastre, în existența maladiilor sociale, în lipsa de asistență sanitară etc.

Incât, o acțiune de o stăvilire a valului de morminte care ne înghit vlăstarele, va şti precis ce are de făcut: *ridicarea economică a populației rurale combaterea maladiilor sociale (așa cum s'a şi început în ultima vreme), incetățenirea igienii în mediul rural.*

* * *

Pe acelaşi plan de preocupări stă şi chestiunea întunericului dela sate. Intr'adevăr, mediul nostru rural dă un procentaj mare de analfabeți: 60% în mediu pe țară şi chiar peste 72%, în unele provincii [1]). Față de statele din jurul nostru, față de cerințele vremii şi față de posibilitățile noastre etno-economice, cifrele acestea marchează — trebue s'o recunoaştem — un nivel cultural de-a-dreptul scăzut.

La originea acestei stări de lucruri stau o mulțime de pricini. Mai întâiu, situația materială a săteanului care-l obligă pe deoparte, să-şi utilizeze copiii încă dela 4–5 ani în procesul economic al gospodăriei, iar pe de altă parte, nu-i dă posibilitatea să le pună la dispoziție în timpul şcolarității îmbrăcămintea şi cărțile necesare studiului. Adăogând la acestea mentalitatea de cele mai multe ori retrogradată a sătenilor, avem şi justificarea frequenței şcolare, extrem de scăzută. (Pentru anul 1931—1932 frequența şcolară era 74,83% în Bucovina, 79,12% în Transilvania, 71,93% în Vechiul Regat, 53,15% în Basarabia).

In altă ordine de idei, notăm drept cauze ale întunericului sătesc: situația materială a şcoalei, învățătorul şi poziția lui economică, *recensământul şcolar.*

Recensământul şcolar, după părerea noastră, este oglinda elementului viu pe care îşi aşează temeliile arhitectura şcolară.

Existența copiilor justifică viața instituției; aceasta ar fi,

[1]) In Basarabia, jud. Lăpuşna dădea în 1930, 72,5% analfabeți; Maramureşul dădea 65,7% etc. (Cifrele sunt luate din *Anuarul învățământului primar* din 1933).

geometric exprimată, formula de condiţionare, între aceşti doi termeni: *copil—instituţie*, care îşi urmăresc unica deslegare în ridicarea culturală, în luminarea satului. Şi în raport cu incontestabila valoare pe care o reprezintă în viaţa noastră spirituală şcoala, stă însăşi valoarea recensământului considerat ca o pagină obiectivă în care se găseşte înscris în fiecare moment, *capitolul nostru etnic in devenire.*

De aici reiese că recensământul copiilor în vârstă de şcoală nu este o obligaţie în plus pentru învăţător, nu este o corvoadă de care te poţi achita oricum, ci este înainte de toate, *o datorie de ordin moral, de calitate spirituală*, care trebue îndeplinită cât mai aproape de adevăr cu putinţă.

Dacă nu se lucrează conştiincios, dacă nu se trec în formulare cifre cu corespondent real în lumea satelor, însemnează că plecăm dela premize *false* atât în judecarea activităţii dăscăleşti (astăzi în mare parte învinuită de a fi una din cauzele mari ale neştiinţei de carte din mediul rural), cât şi în aprecierea cauzelor ce concurează la menţinerea analfabetismului sătesc la un procent atât de ridicat. Căci este sigur că tocmai elementele omise la înscrierea în şcoală, fie în mod voit, din lipsă de pricepere, fie din cauza muncii fără interes, măresc coaficientul analfabeţilor, depreciind astfel însăşi activitatea educatorului pe teren şcolar şi extraşcolar.

De unde reiese că valoarea materială a recensământului în combaterea analfabetismului este în funcţie de *felul cum se întocmeşte el.* Dacă cifrele corespund strict realităţii însemnează că şcoala va adăposti cât mai mulţi copii (chiar toţi ar fi idealul) şi, implicit, va da cât mai mulţi ştiutori de carte, iar de aici, micşorarea numărului de analfabeţi; dacă se procedează din contră, datele procesului se inversează în detrimentul nivelului cultural sătesc.

* * *

Bazaţi pe consideraţiile de mai sus, copie a propriei experienţe şi observaţii, conchidem: recensământul şcolar să fie făcut cu cea mai mare grijă şi absolut obiectiv. Pentru a recunoaşte proporţia erorilor actuale este nevoie ca organele de control să confrunte formularele cu realitatea, acolo unde există bănuieli ori se semnalează incorectitudini.

Lucrându-se astfel, s'ar înlătura una din pricinile destul de serioase care generează lipsa de orizont spiritual în lumea satelor româneşti.

Vasile Chicu

FRECVENȚA ȘCOLARĂ IN LUMINA REALITĂȚII

Intre multiplele condițiuni ce concură la bunul mers al învățământului, frecvența elevilor ocupă un loc de frunte.

Intr'adevăr, la ce-ți folosește tot ce-ai strâns în sufletul tău de învățător, pentru a lumina pe viitorii cetățeni ai țării, azi copii, când nu-i ai în clasă?

Pentru a-i avea în clasă există o lege a obligativității învățământului primar, ce îți vine în ajutor la nevoie. Natural că legea trebue aplicată numai în ultima instanță, după ce ai epuizat toate mijloacele care nu atacă punga nenorocitului de cetățean căzut în infracțiune. In timp de 10 ani de apostolat am căutat veșnic să nu aplic această lege. Și am reușit să realizez, prin mari sacrificii, o frecvență maximă. La luarea în primire a fiecărei școli, găseam o frecvență scăzută simțitor, căci am avut nefericita ocazie să urmez după serii întregi de suplinitori sau după elemente ce nu cadrau cu chemarea de învățător. La Cornești, în 1930, am început în Septemvrie cu frecvența de 2%, abia ridicând-o în cursul anului la 40%; al doilea an 50% și așa mai departe până la 80—90%. Odată intrat în procentajul normal, m'am menținut cu el în continuare. Ce procedee am întrebuințat?

La 15 Septemvrie am intrat în clasă, după ce, desigur, făcusem toate formele de înscriere și anunțurile cu câteva zile înainte, deschizând cursurile școalei cu... un singur elev. Către seară am trecut pe la fiecare locuitor și l-am sfătuit prietenește, dar peste tot am fost întâmpinat cu obișnuitele proteste: că au de cules poamă, că au de dus cu boii, că ține copilul, că e bolnav (vorbă să fie), că nu-i trebue școală, că doar n'o să-l facă popă etc, etc.. Totuși, a doua zi am avut 5 elevi, a treia zi 11 și așa mai departe. Dumineca viitoare am strâns la școală toți părinții elevilor și am stat de vorbă pe larg cu ei. Mi-au explicat că ei au avut numai „suptîmplinitori", care numai de carte nu se țineau. Aranjasem din vreme cu un bun gospodar să susțină cauza mea spre a se câștiga un aspect de spontaneitate. Le-am spus că

eu nu sunt „suptîmplinitor", că am venit cu gând bun şi am luat legături cu ei să reparăm şcoala, fără alte ajutoare. Mare mi-a fost bucuria a doua zi când am avut 20 de copii. Reuşisem ca fiecare să-şi ceară copilul când avea nevoie de el. Aceasta înseamnă mult căci până atunci, pentru ei nu exista legea obligativităţii. In tot timpul intrau şi ieşau din clasă cu punctualitate desăvârşită. Lecţiile le făceam cu o seriozitate totală, încât, după un timp, am auzit pe părinţi că şi-au îmbunătăţit cititul şi scrisul, copiii lor Cântece şi jocuri cu totul noi au început să-i amuze. Anul acela am luat primul cerc, în Februarie, la care am dat o serbare populară, unde fiecare locuitor şi-a văzut copilul recitând sau cântând. Când lipsea vreun copil, seara eram la poartă la părinţi şi-i întrebam de cauzele lipsei. Iarna le-am îngrijit de foc şi curăţenie ca niciodată. Am invitat medicul circumscripţiei să vină cât mai des. La sfârşitul anului am dat obişnuita serbare, la care, din banii mei, am împărţit daruri premianţilor. Peste vară locuitorii mi-au donat 5000 lei, din care am făcut gard şcolii. Şcoala căpătase aspectul meritat. Incepusem a-mi împleti viaţa alături de a lor, ocupându-mă, în timpul liber, cu gospodăria, ca şi ei. Intram în discuţie asupra nevoilor lor personale, dându-le apelurile necesare. In acest timp am devenit inginerul lor, avocatul lor, duhovnicul lor.

Toamna viitoare, exact la 15 Septemvrie eram în clasă, având peste 20 de elevi. Un inconvenient a fost că în unele din satele vecine nu se începeau cursurile decât mai târziu. Al doilea, nu voiam să fac un pas înainte, căci aveam o serie de cetăţeni ce au persistat cu rigiditate în absentare totală. După ce am epuizat spusele mijloace, le-am înaintat avizurile de amendare. Imediat s'au prezentat la mine invocând fel de fel de motive. Unii mi-au promis că-şi vor trimite copiii, alţii nu. Pentru cei din urmă, am convenit verbal cu perceptorul, şi le-a ridicat demonstrativ nişte sechestre. A doua zi au devenit conştiincioşi în faţa legii. De sigur că am luat măsuri să li se retrocedeze bunurile sechestrate. Frecvenţa a sporit. Am avut apoi de luptat cu neajunsul că nu-şi cumpărau rechizitele şi cărţile. Cu bunăvoinţă am învins şi această piedică. După 3 ani eram satisfăcut. Imi era conş-

tiinţa împăcată, când, prin alte părţi, s'au aplicat amenzi, spre a se ajunge la o frecvenţă mulţumitoare.

Am ajuns la convingerea că se poate realiza o frecvenţă mulţumitoare prin următoarele mijloace: *punctualitatea desăvârşită* a învăţătorului, *stimă faţă de şcoală*, având un *local bine îngrijit, coruri şi jocuri atractive, învăţământ serios*, din care să constate şi părinţii un spor al copilului faţă de cei ce nu ştiu carte, nu cum au început unii colegi să părăsească ocupaţia serioasă la clasă şi, sub pretext că fac străjerism, îşi permit o libertate dăunătoare şi şcolii şi străjerismului. Multă, multă bunăvoinţă din partea învăţătorului. Când toate mijloacele bune s'au sfârşit, să se întrebuinţeze amenda; dar să se folosească toate nuanţele ce le implică, spre a nu se ajunge la forma cea mai grea de aplicare.

Am mai făcut constatarea că în mediul rural, nu numai în Basarabia, ci în toată ţara, frecvenţa nu e constantă în tot cursul anului, ci are o curbă ce tangenţiază cele mai de jos trepte ale scării grafice. Aceste scăderi ale frecvenţei coincid cu sezonul muncilor agricole.

Recomand a se face grafice în fiecare an la fiecare şcoală din mediul rural. Rezultatele, centralizându-se pe regiuni, ar fi o sugestie hotărîtoare în alcătuirea programelor de lucru, potrivit cu un calendar propriu al acelei regiuni. De vom aplica legea cu toate rigorile ei, nu vom reuşi a face mai mult decât a strivi sub călcâiu dragostea săteanului faţă de şcoală. Păsuieşte-i copilul cât mai mult în timpul muncilor agricole,—şi pentru el şcoala nu mai este o povară.

Legea obligativităţii, pentru mediul rural trebue schimbată în sensul ca să se înceapă cel mai de vreme cursurile în Octomvrie şi să se termine în Mai. In prima şi ultima din suszisele luni să aibă fiecare copil o îngăduială de 2—3 zile pe săptămână. In mod real, azi, cu toate rigorile legii, tot la acelaşi rezultat se ajunge. Să se schimbe, deci legea obligativităţii pentru regiunile agricole.

Ilie Isbăşescu

Organizarea muzeului școlar

Program, instrumente pentru colectare, recoltarea materialului, materiale necesare preparării. Colecții biologice uscate. Uscarea plantelor în nisip.

Nu îndrăznesc să afirm că în cadrul câtorva articole aș putea reda întreaga știință muzeologică, însă având asigurată bunăvoința redacției, voiu căuta să expun, în limita spațiului acele cunoștințe, cu ajutorul cărora se poate întemeia și întreține un muzeu al școalei primare.

In ceea ce privește programa de organizare a acestui muzeu, o putem întocmi servindu-ne de programa analitică, căutând să ne mulțumim cu ceea ce se cere pentru învățământul primar.

Vom nota tot ce se cere la: intuiție, geografie, șt. naturale, desen, etc. în măsura posibilităților materiale, dexterității căpătate și a timpului de care dispunem.

Procurarea acestui material se face cu răbdare, într'un timp nelimitat, complectându-se an cu an lipsurile.

Sistematizarea materialului în colecții de același domeniu, cere mult studiu și destule cunoștințe care se capătă întrebuințând aceeași răbdare, străduință, având ca ajutor auxiliar — timpul.

E bine a fi aranjate potrivit obiectelor de predare.

In execuție vom pune grija unui înțelept, căutând să ne apropiem de perfecțiune.

Instrumente. Cel mai bun instrument este mâna noastră. Trebue să ne obișnuim de a prinde insectele cu mâna, de a puna mâna pe broaște, șoareci, intestine, carne, oase etc., știind că corpurile intrate în putrefacție conțin o otravă contra căreia medicina n'are leac, în cazul că am fi injectați atunci când am atinge acel corp și când am avea răni sau sgârieturi pe mâni.

Pentru fluturi ne vom procura cunoscuta plasă de prins.

Plasa de prins vieţuitoarele apelor, are aceeași conformație, însă e făcută din pânză de sârmă zincată.

Insectele nocturne se prind cu ajutorul felinarului ce atrage la lumina sa diferite insecte, la diferite ore din noapte.

Ciocanul, dalta şi cuţitul ne ajută la disolvarea moluştelor fosilifere, deslipirea porţiunilor de coaje de pe trunchiuri, ruperea trunchiurilor pietrificate, colectarea lichenilor, aranjarea curselor pentru cârtiţi, orbeţi, coropişniţe, etc.

Lupa e necesară la studierea nervurilor, insectelor minuscule, nisipului ce-l găsim, etc.

O cutie mare de fier cu capac de sârmă ne va sluji la transportul gândacilor vii, şerpilor, şopârlelor, broaştelor, melcilor, etc.

O cutie de carton sau lemn ne va păstra plantele, frunzele, florile şi fructele culese.

Un borcan de sticlă cu dop de plută, în care introducem o bucată de hârtie, în ale cărei cute se vor ascunde insectele una de alta, ne va servi pentru amorţirea materialului colectat.

O sticlă cu cloroform amestecat în proporţie de 50% cu eter şi vata necesară ce se va arunca în borcanul mai sus citat, imbibată cu soluţia de cloroform şi eter, ne va complecta ustensilele necesare în diferitele excursii.

Nu vorbesc de bistrue, uscătorii de fluturi, cuptoare pentru uscat omizile, acvarii şi vivarii pentru cultura insectelor, toate sunt din domeniul laboratoarelor special amenajate; pentru noi, mijloacele de până acum sunt suficiente.

Prepararea. Materialul cel mai potrivit pentru conservarea colecţiilor noastre este *formalina.* Tăria ei în comerţ e de 40%. Pentru necesităţile noastre avem nevoie de o soluţie de 2% care se prepară luând la un pahar de formalină, nouăsprezece pahare de apă distilată sau fiartă (10 c.c. formol + 90 c.c. apă).

Aproape în toate cazurile această soluţie ne serveşte de minune, inconvenientul constă în faptul că decolorează şi întăreşte (dubeşte) obiectele.

In unele cazuri, colecţia trebue să fie montată în spirt. Putem întrebuinţa spirtul denaturat—albindu-l după procedeul ce-l voiu arăta.

Gelatina ne serveşte la lipitul etichetelor şi obiectelor

pe sticlă. La dispoziţie trebue să avem: o băşică de porc uscată, asfalt lac şi benzină. Cu băşica de porc se leagă borcanele după ce a fost montată definitiv colecţia. Pentru a o putea întinde e nevoie să fie muiată în apă până capătă un strat mucilaginos. Odată întinsă bine şi legată cu sfoară, aşteptăm uscarea ei, şi pentru a evita evaporarea soluţiei conservatoare, acoperim băşica cu asfalt lac diluat cu puţină benzină.

Pentru o mai bună înţelegere a procedeelor muzeologice, vom studia executarea câtorva cazuri; în cursul tratării lor, voiu expune regulele ce se vor aplica în cazuri similare, exemplele servindu-ne de sugestii

EXECUTAREA COLECŢIILOR BIOLOGICE USCATE

Prepararea omizilor. Sunt rare cazurile când o omidă poate fi păstrată în formol; majoritatea din ele se prepară prin uscare.

Omida adormită este plasată între două bucăţi de sugativă, cu ajutorul unui creion, printr'o mişcare de lunecare dela cap spre anus şi, cu o uşoară apăsare, îi vom scoate intestinele. (Să se ştie că e bine ca înainte de operaţie, omida să fie lăsată fără hrană, fapt care ne va scuti dela multe neplăceri). Mişcarea de rotire a creionului se repetă de mai multe ori, având grijă ca să mutăm omida din loc în loc. Când constatăm că s'a golit interiorul, rămânând numai substratul pielii, lărgim cavitatea anusului în aşa fel ca să putem introduce un paiu de mărime potrivită, şi lipim paiul de pielea omizii fie cu *syndeticon* fie cu *collodium*.

Uscarea se face deasupra unei table de fier încălzite la o maşină oarecare; corpul omizii va fi umflat de aerul ce-l vom sufla prin extremitatea opusă a paiului. Vom căuta ca aerul să apese în mod egal şi permanent pereţii corpului gol. După uscarea ei completă, paiul se taie, lăsând atât cât trebue pentru a fixa un ac, cu ajutorul căruia omida este plasată în colecţie.

Atât larvele cât şi crisalidele, dacă sunt destinate păstrării prin soluţii prezervative, înainte de montare vor fi

aruncate în apă clocotită, timp de 1—2 minute, de aici vor fi trecute în acid azotic concentrat ţinându-se şi aici nu mai mult de 1 minut.

In cazul că dorim să recăpătăm flexibilitatea fluturilor morţi, îi punem pe un strat de nisip umed, acoperindu-i cu un clopot de sticlă. Elasticitatea gândacilor o recăpătăm ţinându-i un timp oarecare în apă fierbinte. Atât fluturii cât şi gândacii, al căror corp e cărnos, vor fi operaţi. Cu ajutorul unei lame de bărbierit se va spinteca abdomenul, extrăgând intestinele şi înlocuindu-le cu o bucată de vată imbibată cu formalină. In cazul că în timpul lucrului insecta a fost murdărită, se va spăla cu benzină.

Păstrarea insectelor se face în cutii speciale cu capace de sticlă, despre a căror construcţie vom vorbi în altă parte.

Plantele necesare pentru complectarea colecţiilor biologice uscate se prepară prin uscare în ierbare sau nisip.

USCAREA PLANTELOR IN NISIP

Al doilea procedeu, uscare prin nisip, e mai puţin cunoscut, mai greu de executat, deşi dă rezultate minunate. Plantele, prin acest mijloc, îşi păstrează şi forma şi coloritul.

Nisipul ce-l vom întrebuinţa va avea boabe mari — în acest caz, se produce cu uşurinţă evaporarea. Va fi bine spălat în mai multe ape, uscat şi cernut pentru uniformitate.

Planta supusă uscării va fi ţinută în nisip dela 3 la 30 de zile, depinde de conformaţia celulelor.

Dela sine se înţelege că plantele de baltă, cu vase capilare mari, deci cu o cantitate de apă mai mare ca la plantele de şes sau deal, vor fi ţinute cât mai mult la uscare.

Inainte de uscare, planta se va pune pentru câteva ore în apă, în acest fel se va reda plantei, vigoarea şi forma pierdută prin ofilire.

Procedeul. Intr'o cutie de carton, vom turna un strat de nisip, peste care vom pune planta, având grija să-i aşezăm atât fruntele cât şi tulpina în poziţie convenabilă.

Peste plantă turnăm, cu cea mai mare băgare de seamă, alt strat de nisip, având grija să fie complet acoperită. Dacă mai avem loc, putem folosi spaţiul liber, punând la

uscat alte plante. După un timp dat, pe care-l stabilim conform principiului mai sus enunţat, vom scoate planta, ţinând cutia în aşa fel ca nisipul să curgă cât se poate de încet, sau făcând găuri în fundul cutiei, prin care se va scurge totul. Planta odată scoasă, o vom scutura de resturi, u ajutorul unei pensule cu păr fin. Părţile decolorate le vom colora cu aquarelă, cele ce eventual au fost rupte, le vom lipi cu gumă arabică, şi o vom monta la locul destinat.

Unii specialişti recomandă ca uscarea să se facă la temperatură ridicată, introducând cutia cu nisip în cuptoare fierbinţi.

Personal, n'am ajuns cu ajutorul acestui procedeu la niciun rezultat. Plantele au ieşit sbârcite, negre şi diforme.

Nu toate plantele se pot păstra prin presare sau urcare în nisip. Sunt cazuri când se vor întrebuinţa soluţiile prezervative (formalină 2%).

Inainte de a introduce planta în această soluţie, o vom trata cu un amestec de glicerină + 5% formalină.

Adesea avem nevoie să păstrăm planta ca preparat demonstrativ de sine stătător.

In acest saz e nevoie de un suport ce-l vom realiza singuri, pregătind, în modul arătat mai jos, un material bun pentru toate construcţiile de care avem nevoie, modele de care, gospodării săteşti, animale, fructe, etc.

Bucăţi de hârtie obişnuită la ambalaj, se pun la muiat. După 24 ore, hârtia muiată se va rupe în bucăţi cât de mici. Apoi, frământând-o, o transformăm în cocă pe care o vom trece prin sită. Vom căpăta o masă uniformă, la care vom adăoga cretă pisată (praf), transformând masa de hârtie în aluat. Dacă aluatul acesta va fi întrebuinţat la moment îi vom adăoga cleiu de tâmplărie fierbinte *), frământând tot timpul.

Pentru ca această cocă să nu se lipească de degete vom întrebuinţa praful de cretă cât mai des.

*) Prepararea cleiului. Intr'un vas de fier se pun bucăţi de cleiu, peste care se toarnă apă până-l acopere. Se lasă 12 ore. Apoi se pune vasul cu cleiu în alt vas cu apă şi se aşează la foc, încălzind apa până se topeşte cleiul. Nu e nevoie ca cleiul să fiarbă.

Uscându-se, această compoziţie se transformă într'o masă dură ca piatra, nu crapă, se poate tăia cu ferăstrăul, se poate şlefui cu pila şi glas-papirul, se poate da cu lac şi vopsi cu uleiu.

In cazul că pentru o colecţie e necesar să preparăm o vizuină, se va prepara din această masă şi se va acoperi cu un strat de pământ.

Din ea se fac socluri pentru plante şi iarbă.

Realizări. In exemplele de mai jos vom aplica principiile studiate şi ne vor servi ca sugestii:

1) *Viespea de cerneală*

Pe frunzele de stejar se găsesc adesea mici sfere rezultate din îngrămădirea materiilor hrănitoare destinate frunzei – ce sunt întrebuinţate de larva unei insecte: viespea de stejar.

Colecţia, montată într'o cutie acoperită cu sticlă, va prezenta:

a) frunzele de stejar cu nucuşoare de ristic, uscate în nisip;

b) larva viespei ce o găsim în interiorul nucuşoarelor— larva va fi preparată în apă clocotindă şi acid Azotic, instalată apoi în interiorul nucuşoarei şi montată într'o eprubetă cu soluţia de 2% formalină;

c) viespea matură—o vom găsi toamna, spărgând nucuşoarele golite de hrană;

d) cerneală făcută din ristic.

2) *Desvoltarea fluturelui alb (Aporia crategi)*

Este fluturele ale cărui omizi distrug îngrozitor frunzele pomilor roditori, cuiburile căruia se află instalate într'o frunză ce stă agăţată, iarna, de pom, printr'un fir subţire de mătase.

Colecţia prezintă:

a) o frunză cu cuibul de iarnă;

b) cuibul de vară (omizile mici se usucă fără a se goli interiorul lor şi se lipesc de cuib);

c) câteva omizi mari, preparate prin uscare;

d) nimfa (pupă—preparată cu apă fierbinte şi Az));

e) fluturele în repaos (cu aripile alipite);

f) o crenguţă cu frunzele distruse de omizi (preparată prin uscare în nisip);

g) fluturele cu aripile desfăcute—bărbat şi femelă.

Ca încheiere, pentru această parte a lucrării, câteva cuvinte despre păstrarea şi preparare a crustaceelor (roci, crabi, etc). Se vor trata cu o soluţie compusă din:

10 părţi formalină, 100 părţi denaturat. In această soluţie vor sta până la o săptămână. Uscarea se va face într'un loc expus soarelui. Va sta la aer până va dispare mirosul urît, apoi se va instala într'o cutie cu capac de sticlă.

Cu aceste scurte însemnări termin partea întâia. In viitor, voiu trata executarea colecţiilor cu ajutorul soluţiilor prezervative.

Petre Ţanţu

BIBLIOGRAFIE

I. Simionescu—Reptilele şi batracienele României

" —Plante de primăvară

" —Plante de baltă

" —Gândacii noştri

" —Fluturii noştri

" —Roci şi păianjeni din ţară

" —Viermi, moluşte, protozoare

" —Cum se face un ierbar

Valeriu Puşcariu—Plante veninoase

I. G. Marinescu—Muzeul şcolar

A. Popovici-Băznoşanu—Călăuza excursionistului la Marea Neagră

J. Boitard—Manuel complet du Naturaliste—Préparateur

Félix Moser—Le livre de traveaux d'amateur.

Cursurile de perfecționare pentru învățătorii din Moldova

Mijloacele de perfecționare ale învățătorilor sunt extrem de reduse, singurul mijloc fiind până acum cercurile culturale — dacă acestea, în modul cum se țin, pot fi considerate ca un mijloc de perfecționare..

In ultimii ani, câteva asociații învățătorești județene, au ținut cursuri de perfecționare pentru învățătorii din județele respective. In anul acesta, datorită D-lui Ministru D. V. Țoni, s'au ținut cursuri de perfecționare pe lângă Universitățile din Iași și Cluj, iar în alte centre — cursuri de specializare.

La „Universitatea Mihăileană" din Iași, cursurile s'au ținut sub auspiciile Facultății de litere și filosofie și au durat zece zile, fiind frecventate de peste 500 învățători din Moldova întregită. Aceste cursuri au fost conduse de D-l prof. universitar Șt. Bârsănescu, având concursul profesorilor dela facultatea de litere și științe.

Au conferențiat 14 profesori universitari, doi asistenți universitari și trei profesori secundari; în total 19 conferențiari, cu un număr de 39 conferințe.

Conferințele au fost concentrate în jurul temei;

„Învățătorul român contemporan și destinele lui", *formând trei cicluri: unul* istorico-literar *cu prelegeri de istorie, limbă și literatură națională, altul* pedagogic, *cu prelegeri de pedagogie, psihologie și psiho-tehnică, și un al treilea cu subiecte de* cultură generală *în legătură cu tema anunțată.*

Aceste cursuri, după cum a spus D-l prof. Bârsănescu, au fost formate din prelegeri și nu din discursuri, ele au fost lecții în care ideea absoarbe preocuparea conferențiarului.

La închiderea cursurilor a asistat și D-l Ministru Țoni, Domnia-Sa rămânând în mod excepțional mulțumit, iar cuvântarea ce a ținut-o la închidere a terminat-o cu aceste cuvinte:

„Am impresia, și nu o spun cu măgulire, că cele mai

complete cursuri sunt acestea dela Iaşi, conduse de D-l prof. Bârsănescu. Plecaţi cu entuziasmul sporit, stimulat, şi cu mintea îmbogăţită de cultura pe care o veţi împărtăşi poporului".

Noi, învăţătorii lăpuşneni, aducem tot prinosul de recunoştinţă D-lui Ministru Ţoni care a dat ideea şi a stăruit să se înfiinţeze aceste cursuri. Mulţumim D-lui prof. Bârsănescu, conducătorul cursurilor, care a pus tot sufletul pentru reuşita lor, precum şi D-lor conferenţiari.

Aducem de asemeni mulţumirile noastre conducătorilor „Asociaţiei învăţătorilor ieşeni", care au organizat aceste cursuri şi care ne-au arătat toată condescendenta în timpul cursurilor.

In afară de obligaţiunea ce o am faţă de asociaţia noastră şi faţă de care caut să mă achit în mod cât mai onorabil, nădăjduesc că voiu face un real serviciu colegilor, dacă voiu publica în paginile acestei reviste, rezumatul conferinţelor, după notele mele personale, aproape complete.

Voiu începe în numărul de faţă cu prelegerile D-lui prof. Şt. Bârsănescu.

* * *

INVĂŢĂTORUL ROMÂN ŞI DESTINUL NEAMULUI ROMÂNESC

Invăţătorul nu prezintă o fiinţă eterică, ci un element care îşi justifică rolul în cadrul unei comunităţi omeneşti, care comunitate este azi *naţia*. Tema pe care am anunţat-o constitue o problemă la care unele minţi tot mai ridică obiecţii. Pentru ce atribuim un rol aşa de mare învăţătorului ? Oamenii mari, oamenii de înaltă cultură, scriitorii, oamenii de ştiinţă, oamenii de Stat sunt acei care ridică valoarea unei naţii.

Obiecţia aceasta, cu toată aparenţa de adevăr, se respinge cu argumente temeinice.

Noi o respingem numai punându-i în faţă două fapte istorice :

In istoria universală, în istoria poporului german, anul 1870 este anul realizării unităţii germane, şi această unificare este opera învăţătorilor.

In istoria Franţei, unitatea poporului francez s'a realizat în urma războiului mondial, prin opera discretă a învăţătorimii franceze.

Termenul *destin* are un uzaj vast ; destin înseamnă soartă, noroc, predestinaţie ; în acel din urmă sens a fost întrebuinţat de Fericitul Augustin. Tot în acest sens este întrebuinţat şi în filosofia greacă. Grecii vorbeau de o soartă care fixează tinerarul existenţii noastre.

Pentru noi termenul destin apare sub o altă coloare : etică şi psihologică.

Destin însemnează chemare, vocaţie; realizarea destinului însemnează autorealizarea mea ca individ şi ca popor.

Concepţia lasă deschis dreptul de a te ocupa de darurile native şi dreptul de a renunţa la acestea. Indivizii care nu sondează darurile naturale vegetează.

Destinul este de două feluri : *imanent* şi *transcendent.*

1. **Destinul imanent** reprezintă autorealizarea mea, desvoltarea capacităţilor cu care sunt înzestrat.

In vieaţa popoarelor destinul imanent se realizează prin o triplă acţiune.

a) *Prin ampretarea defectelor protivnice:* Polonia reprezintă o ţară despre care Polonezii înşişi spun că e o ţară cu defecte. Sufletul lor se caracterizează prin predominarea emotivului şi a fanteziei, şi nu a raţiunei. Istoria Poloniei este o istorie de mari aventuri, tragică pentru neamul ei (subjugarea Statului polon). Pedagogii lor au propus o luptă pentru asigurarea destinului polon, lupta contra temperamentului lor : amputarea defectelor.

b) Paralel, alte popoare îşi realizează destinul, folosind o cale nouă. Germania, de pildă, şi-a pus problema care-i *specificul poporului* german, pentru ca să-l desvolte la maximum.

Germanul se naşte cu dispoziţia de a teoretiza. E. Spranger spunea că poporul german se caracterizează prin devotamentul faţă de idee.

Germanii au stabilit şi alte caractere. E un popor dispus să facă lucruri colosale ; neamţul este cel mai înzestrat să facă metofizică şi poezie.

Politica germană acţionează azi în direcţia aceasta. Neamţului îi place să înfăptuiască lucruri mari.

c) Destinul imanent se mai poate desvolta proectându-i ca ideal *imaginea unui om remarcabil*, un tip ideal.

Aceasta mai cu seamă în Franţa. In trecut tineretul francez avea ca tip ideal pe Roland.

Azi în Franţa este idealul voltairean, tipul de om voltarian. In felul acesta Franţa poate sta în faţa oricărei idei.

2. **Destinul transcendent al popoarelor.** A face istorie înseamnă a-şi da o misiune politică, religioasă, etc. Numai popoarele care şi-au dat misiuni au rolul lor în istorie.

Iată, de pildă, cazul poporului roman; el şi-a dat misiunea de a crea un Stat bazat pe anumite principii juridice. Şi de atunci Statul roman, cu dreptul său, rămâne un izvor pentru toate Statele.

Poporul grec şi-a luat ca misiune aflarea adevărului, şi a creat ştiinţa şi filosofia.

Tot aşa procedează şi azi popoarele nordice. Poporul francez şi-a dat rolul de profesor al omenirii, bazat pe cele trei idei: libertate, egalitate, fraternitate.

Poporul englez şi-a dat ca misiune, chemarea de a civiliza popoarele, şi, sub obsesia acestei idei, şi-a desvoltat marele imperiu colonial.

Problema, aşa pusă, poate fi studiată sub aspectul ei istoric

In ce priveşte istoria poporului nostru distingem trei momente cruciale.

I. La începutul secolului al XIX-lea un mănunchiu de oameni: Petre Maior, Samuel Micu, Gh. Şincai, fluturau ideea că noi aparţinem trunchiului latin şi că suntem un popor chinuit şi avem un însemnat rol în istorie. Ei erau pătrunşi de rolul mare de care era cuprins învăţătorul. Petre Maior constitue o glorie a învăţământului. El împlinea mai mult slujba de învăţător decât pe aceea de protopop.

Vin apoi: Gh. Lazăr în Muntenia şi Gh Asachi în Moldova.

II. Al doilea moment îl constitue epoca haretistă. Haret a pătruns funcţia statală a învăţătorimii. El i-a chemat să

înstruiască nu numai copiii ci și satele, prin serbările naționale și cercurile culturale. Aceste serbări au trezit conștiința că suntem un neam neunificat. Aceasta se poate vedea în literatura serbărilor noastre naționale dinainte de războiu. *Războiul s'a făcut cu hrana strecurată în suflet de învățători.*

III. Al treilea moment este epoca de după războiu, epoca de lipsă și de decepție. Lumea credea că după războiu va urma o epocă de fericire.

Dar n'a fost așa. A fost o epocă de sărăcie, o epocă de apariție a primitivului în om.

Literatura postbelică pune accentul pe bunurile din om. Epoca aceasta a durat cam 10—12 ani. De câțiva ani asistăm la un fenomen de resurecție naturală.

Noi vedem încercări de studii pentru a se stabili un ideal imanent și transcendent pentru neamul nostru.

Spuneam că idealul imanent înseamnă combaterea defectelor și încurajarea virtualităților. Pe acest drum merge azi D-l prof. C Rădulescu-Motru. El se ocupă de defectele Românului, cu obligația, pentru noi, de a le combate. El deosebește la Român un suflet deschis la toate teoriile. Românul are o inteligență vie, dar nu este adânc, el nu se simte legat de aceste teorii de împrumut și nu le servește. Sub aspectul voinței se caracterizează ca un om capabil de muncă, se apucă repede de muncă dar se lasă repede de ea. Românul apare brav în războiu, dar nu-i războinic, căci el nu se pregătește temeinic înainte în arta războiului.

Românul este individualist, un individualism subiectiv; ideile lui sunt acte personale. El nu cultivă un *individualism instituțional. Învățătorimea trebue să-și plece sufletul și să distingă aceste lipsuri.* Iată prima noastră concluzie.

Ce ideal de om vom pune înainte copiilor noștri? Soluția ce o am, am cercetat-o singur, am meditat și am gândit asupra ei și v'o dau și Dv. Sunteți liberi s'o primiți, s'o criticați și s'o respingeți. Modelul de român l-am găsit cercetând prin analogie cu alte popoare.

Nemții spun că tipul ideal de om este eroul (Siegfrid). In Franța idealul prim îl constitue Roland, eroul legendar care se luptă în Spania pentru liberarea poporului său.

Amândouă aceste popoare şi-au găsit tipul ideal în literatura populară.

Şi eu am găsit eroul tot în literatura populară. *Făt-Frumos este eroul pe care l-am găsit eu.*

El nu este un Don Quijote, ci este un om înzestrat cu calităţi rare: este curajos, luptă cu forţele naturii, este un cavaler ce scoate sabia pentru dreptate şi pentru a ajuta pe alţii.

Problema destinului transcendent al neamului nostru am căutat s'o lămuresc tot pe cale de analogie. Pentru a găsi idealul transcendent al neamului nostru, trebue să pornim dela studierea istoriei naţionale. Mi-a apărut imediat în minte Mircea cel Bătrân care face o alianţă cu popoarele creştine şi luptă pentru ideea creştină.

Ştefan cel Mare întreprinde acte asemănătoare.

M'am oprit apoi la Matei Basarab şi Vasile Lupu, la Constantin Brâncoveanu. Am întâlnit apoi revoluţia lui Horia, Cloşca şi Crişan, splendit gest istoric; am găsit apoi pe Tudor Vladimirescu.

Dacă ajungem la războiul mondial, vedem că Românii s'au aşezat sub steagul dreptului de *autodeterminare* şi *libertate a popoarelor.*

In partea aceasta a Orientului, poporul român s'a distins ca apărător al religiei creştine, al ideii de cultură şi al ideii de libertate.

Invăţătorul român are o dublă chemare :

a) *faţă de destinul imanent, în lupte contra defectelor şi să încurajeze virtualităţile;*

b) *în viaţa şcolară şi extraşcolară are chemarea să servească acest destin transcendent, strecurând în sufletul poporului rămân ideea că poporul român este un popor generos.*

Adevăraţii învăţători sunt acei care stau în slujba acestor idei, cum stă preotul într'o catedrală.

INVĂŢĂTORUL ROMÂN ŞI DESTINUL ŞCOALEI PRIMARE

Tema aceasta nu este nouă. De mai bine de o sută de ani ea pluteşte în aer. In activitatea oamenilor politici, în lite-

ratură, a existat ideia unei şcoale rurale Dar această problemă era numai un deziderat, căci ţăranul nu-i dădea nici-o atenţie.

In cercetarea problemei amintite ne vom introduce pe cale istorică. Problema unei şcoale rurale apare la sfârşitul secolului al XVIII-lea cu începutul filosofiei rousseau-iste şi în filosofia romantică. Jean Jacques Rousseau îi dădea expresie în vorbele: „înapoi la ţară", o criză a epocii saturate de vieaţa dela oraş.

Sub înfluenţa acestei opere romantice lucrează Pestalozzi, întemeietorul şcoalei rurale.

Spiritul acesta, profund creştin, s'a gândit că pătura rurală se poate ridica prin muncă şi şi-a început munca sa în mai multe centre, întemeind „şcoala poporului".

Al doilea conţinut îl constitue filosofia liberalistă. Liberalismul pleacă din principiile revoluţiei franceze.

Statul trebue să fie un Stat al burgheziei şi al păturii ţărăneşti Acest Stat nou se cerea susţinut contra clasei desmoştenite a nobililor, de poporul de jos, care trebuia luminat în acest sens.

Şcoala rurală antebelică era o copie a celei urbane. Problema şcoalei rurale, specific rurale, nu s'a pus înainte de războiu. Teoretic şi practic se pune după războiu, realizându-se câteva deziderate. Prima dată problema se pune, în 1924, în Franţa. După marele războiu, soldaţii ce stătuseră 4 ani pe front nu s'au mai putut replanta, ca agricultori, în satele lor. Au plecat la oraş, de care erau ispitiţi, rămânând ca lucrători în oraşe. Tinerii care se ridicau, făceau la fel. In modul acesta s'a produs în Franţa exodul populaţiei rurale către oraşe. Acest fenomen a avut repercusiuni asupra economiei: au rămas pământuri nelucrate. Apoi sporirea braţelor de muncă la oraşe a dat naştere şomajului.

In 1925, în Lion se face un mare congres, pentru punerea la punct a acestei probleme. S'a hotărît ca învăţătorimea franceză să acţioneze asupra frumuseţii naturii şi a satelor. Apoi s'au făcut lucrări edilitare la ţară, pentru civilizarea satelor. Atitudinea aceasta a avut răsunet şi la noi. In 1927, un congres s'a ţinut la Bucureşti, unde I. I. C. Bră-

tianu a susţinut această idee. Acesta este primul moment.

Al doilea moment îl găsim în Germania. Ţara aceasta a dat deosebită atenţie psihologiei diferenţiale. Ei au început să studieze omul după: tip, sex, origină, profesie, etc. In felul acesta se fac cercetări pentru studiul vieţii rurale. De pe urma acestor studii pedagogii au tras şi ei foloase. Ei au tras concluzia că sufletul copilului dela ţară diferă de sufletul copilului dela oraş. S'a cerut o şcoală adaptată copilului dela ţară. Iniţiatorul acestei acţiuni a fost un învăţător german, printr'o modestă operă, Ernst Heim *). Mişcarea aceasta a avut repercusiuni şi în ţara noastră, şi noi am încetăţenit-o.

In 1930, s'a instituit un concurs pentru abecedarele copiilor dela ţară. Rezultatul îl ştiţi.

Asistăm apoi la un alt moment al evoluţiei şcoalei rurale: în 1933 apar la noi alte mişcări venite din Statele-Unite şi din Danemarca. Apare concepţia că şcoala rurală trebue să pregătească fermieri, agricultori care să facă agricultură ştiinţifică. Şcoala rurală să fie o şcoală cu preocuparea de a pregăti buni agricultori.

Tipul acesta de şcoală mie nu mi se pare bun, pentrucă *fermierul este un om care se transformă în exploatator;* el nu-şi iubeşte pământul aşa cum trebue să-l iubească ţăranul.

Niciuna din formele menţionate nu corespunde felului nostru de a fi.

Concepţia D-lui prof. Şt. Bârsănescu. Ţin să vă spun că nu-i meritul meu, căci am fost influenţat de unii gânditori mari. Formula mea este: *„Inapoi la ţărani".*

Şcoala primară apare ca o şcoală totală a întregului nostru popor Ea primeşte sufletele ca să le fortifice şi să le unifice. Şcoala primară rurală este şcoala Românilor, deci a ţăranului, căci noi suntem în majoritate ţărani. Marele Homer este mare, prin faptul că a ştiut să stoarcă din literatura poporului grec, tot ce a putut mai bun. Dante, la fel, şi a luat poeziile lui din sânul poporului.

Goethe a devenit celebru prin opera sa Faust, care cuprinde o poveste populară cunoscută cu secole în urmă. Şi la noi, Eminescu a pornit în opera sa tot dela poezia populară. In lumea aceasta populară s'a creat o poezie, o literatură, o filosofie. Atunci care e destinul imanent al şcoalei

*) Nu ştiu dacă numele e riguros exact. Il scriu după cum l-am putut auzi.

rurale? *De a fi o şcoală a ţăranului.* Se poate ridica obiectiv: Ce înseamnă ţăran şi ce calităţi are el?

F. Gamber a spus: „ţăranul se caracterizează prin o nota: *legătura cu glia;* nu o legătură de venit, de producţie, ci o legătură sufletească, legătură spirituală, ce se traduce prin o *credinţă în glia moştenită dela părinţi*".

Ţăranul se caracterizează prin legătura lui cu natura şi cu Dumnezeu. Fermierul se gândeşte la mijloacele technice pentru a putea produce mai mult, cum să facă să producă ploaie, artificial. Ţăranul este adânc pătruns şi mişcat de legile şi misterele naturii. Ţăranul model, ce are un *etos*, este ţăranul dela munte. Concepţia lui este dominată de ideea că omul cât trăieşte, trebue să muncească. Ţăranul acesta etern crede că vieaţa îi este data ca să muncească, să hrănească pe ai lui şi să ajute şi pe alţii. Lui i-a încredinţat Statul pământul, ca să-l muncească, să-l administreze şi să brănească Statul cu el. *Trebue să facem din ţăran un titlu de onoare.*

Ceea ce s'a făcut până acum este un lucru artificial; ţăranul se poate realiza prin ceea ce am spus mai înainte. Ţăranul pe care îl întrezărim nu trebue să fie un ţăran care să resp'ngă pe târgoveţ, ci să fie cu sufletul suficient pregătit ca să selecţioneze tot ce-i este util din descoperirile ştiinţei şi ale civilizaţiei. Iată care va fi temeiul viitoarei noastre şcoli.

Cum vom realiza această şcoală?

Se poate realiza pe trei căi:

1. Crearea unei noi mentalităţi după care titlul de ţăran să fie un titlu de glorie, şi aceasta să fie îmbrăţişată de toată lumea.

2. *Şcoala ţărănească este o instituţie mare ce nu se poate reforma decât prin învăţători şi nu prin programe şi legi.*

Deci, cultură universitară pentru învăţători.

3. Numai un învăţător care s'a adăpat dela cultura mediului şi timpului său poate realiza această reformă.

In Germania s'a propus crearea a două *universităţi, la graniţe, pentru pregătirea învăţătorilor* Dela războiu încoace Statul nostru a făcut o politică agrară, cu o serie de măsuri pentru îmbunătăţirea vieţii ţărănimii.

Adevărata măsură reclamă *nu o politică pur agrară, ci una ţărănească;* punerea în evidenţă a ţăranului ca ţăran.

Vreau ca Dv. să criticaţi această problemă şi s'o adânciţi,—astfel a încheiat D-l prof. Şt. Bârsănescu *).

*) Voiu continua cu publicarea prelegerilor însemnate, treptat-treptat, în paginile revistei „Şcoala Basarabeană".

N. Blagoi

Pe sub cer și pe sub stele

Cântec popular din com. Copanca, jud. Tighina

Armonizat de **V. POPOVICI**

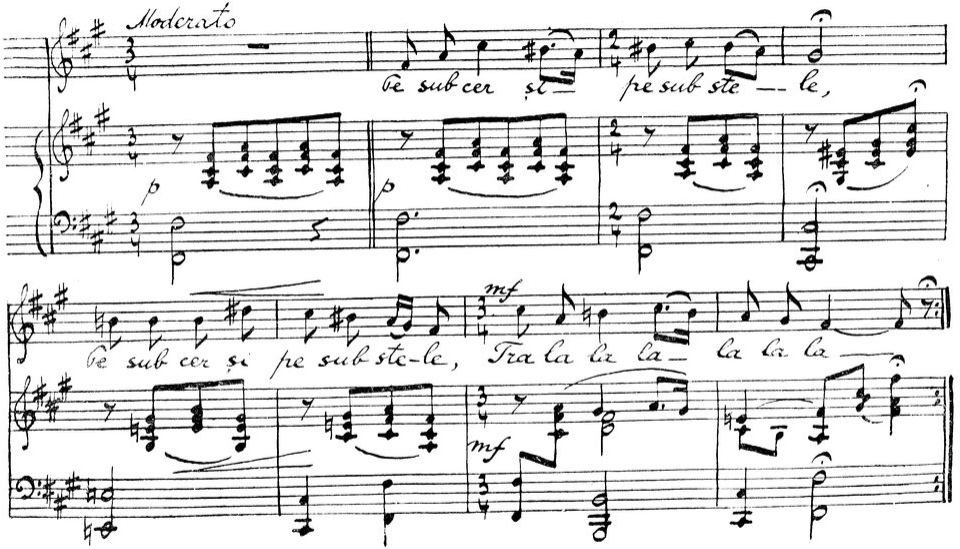

Pe sub cer și pe sub stele
Sboară două rândunele;
Și-acelea nu-s rândunele,
Ci-s două surori de-a mele:
Una sboară și se duce,

Una cade jos și plânge
Și sloboade glăsurele
Ca s'adune nemurele
Vai pe-a cui mân'am rămas?

Pe mâna străinilor,
In gura păgânilor;
Că străinu-i ca și spinu,
Și-i amar ca și pelinu.

Culeș din com. Copanca, jud. Tighina, dela femeia **Maria Corobșnic**, de 26 ani.

CRONICA

Insemnări

Considerații asupra școlarului

Este un obiceiu întâlnit mai ales în publicațiile pedagogice ca odată cu începerea unui nou an școlar, să ne oprim asupra problemei veșnic nerezolvate: școlarul. Pretutindeni, în țara noastră, în străinătate, atenția revine tot mai puternic peste lumea aceasta a copilăriei, încercându-se, ca la orice început de muncă, lămurirea țelurilor urmărite, piedicile ivite în cale și altele.

Cea dintâi preocupare a dascălului, în pragul unui nou an școlar, e, firește, aranjarea elevilor în bănci

Știm cum se obișnuește în școlile noastre, precum știm, de altfel, procedeul popularizat de știința educației, în unire cu medicina. La noi, în împărăția școlii populare, așezăm elevii sau după înălțime sau după purtare, silință la învățătură, etc

Revista „Sănătatea", care își face o datorie din felul cum pune problemele de sănătate în legătură cu educația și instrucția, lămurește în felul următor „cum este bine să fie așezați școlarii în bănci". Întâi, este împotriva sistemului generalizat la noi: banca proștilor, a leneșilor, a sărăcilor, a bogaților, etc. Locul elevului în bancă trebuește hotărît în bună înțelegere cu necesitățile lui interne Simțurile sunt acelea care vor hotărî în primul rând locul unui elev în bancă.

Întâiul simț ce trebue luat în seamă este atenția care nu stă comod în bancă nu poate face efortul cerebral, pentru a prinde și înțelege ideile. Vom căuta, deci, să potrivim banca după înălțimea copilului și după constituția lui fizică. Nu trebue să se mai întâlnească în școala noastră clase cu bănci din dosul cărora de abia se văd capetele elevilor. La scris, acești elevi vor fi nevoiți să stea în picioare, ori în genunchi, de unde iarăși un mare desavantaj pentru ei și pentru mersul învățământului. Undeva într'o școală de aplicație, am văzut introduse mese în loc de bănci. Mesele erau învelite cu hârtie de fiecare școlar, iar scăunelul potrivit după înălțimea lui.

Multe defecte sunt înlăturate astfel și chiar aspectul clasei pare mai familiar

Dacă sistemul mesuțelor individuale s'ar generaliza, desvoltarea copiilor ar apărea sub altă lumină. Ceea ce nu trebue să scape niciunui educator este grija pentru simțul vederii și al auzului. Elevul care nu vede bine va fi așezat în primele bănci; așezarea lui în fundul clasei ar fi o crimă de neiertat. Cum se examinează vederea? Știe fiecare Puțin mai greu examinăm auzul Unii propun, pentru auzul normal, tic-tacul ceasorniculuí, așezat la 2 metri Binet se declară pertru metodul dictării. Și unul și altul poate însă fi folosit cu succes

Și acum, după ce am așezat școlarii în bănci, vine cealaltă preocupare a educatorului: sănătatea școlarilor. Vom lupta pe un front prea larg, unde vom întâlni: păduchii, râia, tuberculoza, afecțiuni ale ochilor, etc. Boli care constitue o permanentizare a ignoranței, a nesimțirii, a sărăciei.

Unele însă, sunt o icoană a mizeriei, sociale. din rama căreia sărăcia își flutură stindardul.

Învățătorul va păstra interes și devoțiune muncii salvatoare, trecând peste piedici, lipsuri și primejdii

Învățătorul va căuta să ridice moralul părinților și copiilor tocmai prin grija pentru înlăturarea relelor ce copleșesc școala și mediul înconjurător.

V. Codreanu

Poeţi basarabeni

Vladimir Cavarnali

Ceea ce-i viabil în literatura basarabeană de astăzi, exceptând operele colosului C. Stere, este poezia. Versul premerge oricărei mişcări literare. Versul anticipă disponibilităţile creatoare ale unei generaţii bolnave de frumos.

Basarabia de astăzi, literatura ei, se oglindeşte în poemul câtorva cântăreţi răzleţi, tineri, care, laolaltă, răsăriţi spontan, par a forma o generaţie şi un curent literar având ca notă caracteristică: *omenescul.*

Poezia acestor cântăreţi e proaspătă, integrată în timp, complet deosebită de producţia poetică tradiţională de eri sau a tradiţionaliştilor de azi.

Ca să citâm nume, vom socoti pleiada tinerilor: *Vladimir Cavarnali, N. F. Costenco, V. Luţcan, Bogdan Istru, Teodor Nencev, George Meniuc, Sergiu Matei Nica, Iacob Slavov, Magda Isanos şi Boris Baidan,* un impuls energic dat creaţiei literare, singura chezăşie de aleasă preţuire a Basarabiei

Vladimir Cavarnali s'a ridicat cu lira lui vijelioasă, nebună, din stepa aprigă a Bugeacului. A fost lansat cu o plachetă de versuri de Fundaţiile Culturale Regale. A colaborat asiduu la revista „Viaţa Basarabiei"

Poemele lui sunt de o construcţie granitică. Ritmul e potolit, dar bine conturat. Se pare că poetul oficiază cultul singular al proorocirii Verbul s'ar desfăşura ca o togă imperială a unui prinţ pribeag în câmpul artei. Originea lui este aici îngropată, în Bugeacul „aspru şi neted"; poetul cântă:

„Eu din stepa ta m'am ridicat şi am purces
Pe calea mea străin cu totul drumului".
(Reîntoarcerea)

Bugeacul îi dărue aurul greu al destăinuirilor largi:

„Iubesc ţărâna asta neagră şi umedă"...

„Eu port aici nobleţea mea boemă,
Ciornoziomului tovarăş în răscoală.
Cu visurile 'n ceruri dau năvală.
Şi-s singur împărat aici
Prieten bun c'un licurici".
(Crepuscul)

Vladimir Cavarnali este poetul marei proorociri. Il chinuesc gânduri mari, îl cutremură inviforarea, aşteaptă nu ştiu de unde o uriaşă vălvătaie. Recunoaşte: *„Sufletul mi-e plin de frumuseţe şi de profeţii".* O luptă crâncenă se dă între sufletul său şi nimicnicia pământească de care e adumbrit. Cerul este răvnit cu disperată vrere şi ciudă. Lumea întreagă ia parte la tragedia marei lui năzuinţe.

„In slovele mele cântă toate miracolele lumii
De aceea luminez cu zenitul în ţărie,
Ca un basm al unor veşnice primăveri
Hărăzit cu triluri primitive de ciocârlie".

„Eu voiu umbri albastra nevinovăţie a cerului,
Când vor porni să chiue poemele pământurilor
Să-mi odihnesc lira suavă în mărgăritare
Pe jăraticul potolit şi uman al tuturor stelelor".
(Poem)

Sau:

„O, cer întins, bogăţia ta e cioplită sus!
Sborul de fier e greu şi nespus.
Imi voiu arunca creştetul să-ţi întunece luciul stelelor,
Să-ţi imprăştii halucinat farmecul legendelor".

Iată şi minunea creaţiei majore — ambiţios crez de vajnic trubadur:

„Desfac aripile imperial deasupra lumii
Şi ca un titan vrăjesc pe culmi făcliile omenirii"...

„Sorb puteri din zenitul care-şi arunc'
Toate minunile tăinuite şi 'nvrăjbite 'n mine,
Inalţ creştetul şi vraja-mi dă poruncă,
Miracolele cerului să dăruiască ce mi se cuvine
Din impărăţia mea, vreau să mă spovedesc
Ca Iisus—omenirii, în poeme viguroase şi barbare
Renaşte-voiu în vioara 'n care 'nfloresc
De veacuri, minunatele avânturi populare".
(Făclii pe culmi)

Aceasta îi este conştiinţa de artist. E drept, Vladimir Cavarnali, se repetă,

pe această temă structurală a individualităţii sale creatoare. De aceea îi preţuim şi îi căutăm dezertările. Ne e drag atunci când, omenesc, îşi cântă dorul lui domestic, familiar.

Iată ce-i scrie *Tătăroaicei, iubitei sale:*

„Aici în stepă să ridicăm o colibă de sălbatici,
Să fie crivăţul şi stelele nebune
Tovarăşi buni cu doi lunatici".

Totuşi, şi în această inofensivă poemă se străvede înălţimea orbitoare a conştiinţei poetice, sociale:

„Eu sunt cu orfanii pe drumurile culturii"...

Păcatul poetului Vladimir Cavarnali este—o mai spunem odată—că se repetă. Nădăjduim că lira sa „nebună" va înstruna şi din alte coarde, poeme noi, poeme vii ca însăşi viaţa.

Petre I. Gheorghe

Cărţi

John Dewey şi Evelyn Dewey: Şcoalele de mâine. (Editura „Principele Mircea").— Viaţa omenească în esenţa ei este frământare, sbucium către forme noi de existenţă, care să-i asigure deplina conservare şi afirmare în cadrul ritmicei universale. Dezorganizată la început, (simplă celulă primitivă), dar cu vădite tendinţi spre colectivism, fiinţa umană a sfârşit prin a se constitui în unităţi sociale cu afinităţi de sânge, tradiţii, obiceiuri, etc., împletite şi cimentate de o supra-structură spirituală: *conştiinţa socială.*

Egoismul iniţial le caracteriza până la cruzime pe îndepărtaţii strămoşi ai omului de astăzi a sfârşit, sub presiunea nevoii de adaptare la diversele circumstanţe ale mediului casnic mai întâi şi apoi ale celui social, prin a evolua lent către manifestări cu caracter mai larg şi superior, *către virtute.*

Instituţiile sociale create de colectivitate cu scopul precis de a-şi realiza, practic (prin educarea fiilor săi), idealul de viaţă avut la un moment dat, caută să pună în valoare tocmai fondul energetic ce conduce spre *omul* care să corespundă în cea mai mare măsură nevoilor epocii respective In funcţie de aceste nevoi isvorîte pe de o parte, din greutăţile din ce în ce mai mari pe care le oferă mediul fizic, iar pe de altă parte, din multiplele şi variatele achiziţii sublimate de curba progresului tehnic-cultural al omenirii, instituţiile au trebuit să şi schimbe de multe ori structura, acordând-o pe măsura aspiraţiilor vremii.

Humanismul Renaşterii, democratismul revoluţiei franceze (1789), care a inversat de-a-dreptul termenii organizaţiei sociale de până atunci, determinând şi o transformare radicală în arhitectura instituţiilor existente în acel moment, exemplifică până la evidenţă, că *între societate şi instituţiile sale există şi trebue să existe un raport de real sincronism.* Biserica, armata, şcoala în special, nu-şi justifică existenţa decât *în măsura în care ele reflectă însuşi stilul vieţii sociale în actual, cu însemnate profiluri pentru viitor.* Încât, temeliile pe care trebue să-şi aşeze un stat instituţiile sale, în speţă şcoala, sunt şi rămân: *complexitatea vieţii luminată de conştiinţa colectivă.*

Înţelegem complexitatea vieţii în sensul respectului strict al tuturor realităţilor cu caracter local şi apoi extins peste hotar; de asemeni descifrarea riguroasă a elementului viu, care va trebui condus exclusiv, pe baza posibilităţilor sale psiho-fizice către dominarea acestor realităţi. Înţelegem conştiinţa colectivă ca element de solidarizare spirituală şi cenzor al progresului.

In lumina acestor idei şi în măsura în care ele sunt expresia adevărului născut din noul curs al vieţii statelor va trebui să părăsim tradiţia. Va trebui să ne coborîm din lumea rigidităţii dogmatice în câmpul supleţei pe care o reclamă condiţiile noastre de existenţă

în mijlocul cărora trebue să fie aşezat copilul nostru nu ca element decorativ ci ca forţă activă şi creatoare, potrivit energiei şi nevoilor sale, descifrate cât mai complet şi evaluat cât mai just.

Să nu se uite o clipă că dinamismul energetic al copilului numai trecând prin filiera: muncă disciplinată prin libertate, muncă pornită din lăuntrul spiritului său, din iniţiativă motivată de însăşi ţesătura sa psiho-fizică, duce spre caracterul moral, atributul unic valabil al omului şi al cetăţeanului conştient, de mâine.

Dacă acesta este un adevăr verificat de psihologia experimentală şi recunoscut în lumea pedagogilor de înaltă experienţă, atunci suntem în stringenţa actualităţii când subscriem chiar dela început concepţia psiho-educativă expusă de *John şi Evelyn Dewey* în volumul *Şcoalele de mâine*, asupra căruia ne vom opri în rândurile ce urmează.

* * *

Ca filosof născut în atmosfera utilitaristă ce caracterizează viaţa de ansamblu a continentului de peste ocean, Dewey este un *pragmatic*, anume un *pragmatic atenuat*, deoarece etalonul său pentru măsurarea şi verificarea activităţii nu este, *muncă — beneficiu practic imediat, ci muncă formativă mai întâi şi apoi realizare de ordin material.* El opune filosofiei speculativ-contemplative din secolul trecut, realitatea în toată vigoarea trăsăturilor ei specifice, luând parte prin aceasta, la dărâmarea construcţiei unei filosofii elaborate pe baze pur intelectualiste şi speculative. Pentru Dewey *filosofia este motiv de acţiune reală, de nobilă ridicare a omenescului* în sfera concepută activ şi raţional, a unei vieţi morale. „*Morala — spune el — trebue să plece dela viaţă, trebue să fie formulată în legătură cu viaţa; teoriile morale nu sunt decât instrumentele minţii, în scopul de a ne îndruma purtarea în împrejurări sociale determinate*". (Pref. trad p. VII).

Ca psiholog, gânditorul american concepe *sufletul dinamic şi unitar*, totdeauna dând prioritate *voinţii*, elementul dur din fiinţa omenească, graţie căruia este posibil efortul pentru înlăturarea piedicilor din drumul vieţii. Fără a neglija funcţiunile de cunoaştere şi fenomenele emotive ale spiritului uman, Dewey fixează ca ultim scop al educaţiei desvoltarea şi fortificarea voinţii până la închegarea deplină a caracterului moral, după el, „puterea de adaptare a individului la viaţa socială, capacitatea lui de a funcţiona ca parte dintr'un tot, simţul solidarităţii sociale".

Educaţia, la Dewey, se confundă cu viaţa, *„este însăşi viaţă"*. Ea (educaţia), consideră şi tratează copilul aşa cum este el în realitate, ţinând seamă în permanenţă de succesiunea rapidă a multiplelor interese ce-l definesc, toate răspunzând unor înclinări de ordin hereditar specifice acestei vârste şi chemărilor din mediul înconjurător. Memorie, judecată, observaţie, voinţă, etc.. toate sunt privite şi educate, după Dewey, în raport cu evoluţia sufletească a copilului, ţintind să dea sufletului o unitate deplin simetrică, reflectată extern în omul de atitudine şi de uşoară adaptabilitate la situaţiile eventual noi, ori neprevăzute.

De asemeni, Dewey nu educă odrasla umană *in abstracto*, ori pentru o societate utopică, inexistentă ca valoare materială pentru adultul de mai târziu. El o modelează *prin societate şi pentru societate.* De aici caracterul profund social al pedagogiei sale, graţie căruia şcoala tinde să devină o adevărată comunitate, în care să se cristalizeze temeinic simţul de sacrificiu, de solidaritate, dreptate, adevăr şi echitate socială, conştiinţa răspunderii faţă de autoritatea depăşitoare a individualului, care este socialul.

* * *

Ca şi Rousseau în al său *Emil*, Dewey cere, pe plan educativ, respectarea strictă a înclinărilor native ale copilului. De unde îndemnul: „Siliţi vă să învăţaţi pe copil tot ce e folositor vârstei lui şi veţi vedea că tot timpul îi va fi întrebuinţat cu folos".

Vechiul antagonism dintre elevul rob al unui învăţământ străin de sufletul său va dispare numai când educatorul se va coborî în câmpul spiritului lui,

ascultând şi ţinând seamă, practic, de mersul normal al înclinărilor sale. Căci educaţie însemnează: *„a urmări cu atenţie, zi cu zi, evoluţia particulară a copilului"*.

Potrivit acestei concepţii educative, pedagogul american arată că jocul nu este un simplu divertisment copilăresc, nu este motiv de amuzament, ci „jocul îl învaţă pe copil să cunoască lumea în care trăieşte" „Cu cât se joacă mai mult cu atât materialul necesar se complică, căci joc e pentru dânsul, întreaga viaţă zilnică, dar tradusă în limba şi atitudinile copiilor Jucându-se, copiii învaţă să cunoască ceea ce constitue jocul şi munca celor mari; afară de aceasta, ei descoperă elementele care alcătuiesc lumea celor adulţi şi unele mecanisme care explică funcţionarea ei".

Alături de manifestările spontane, copilul va trebui să execute şi lucrări ce presupun nu numai efort, ci şi disciplină în atitudinea sufletească. Şi în acest caz, lucrările vor fi alese de copil după dorinţa lui, fără a se interveni în chip brutal când el greşeşte în execuţie. *„Căci scopul lucrului de executat este de a se exercita la copil spiritul de iniţiativă şi încrederea în sine şi de a-l deprinde să judece sănătos, căutând el singur soluţia acestor dificultăţi"*, nu de a-i înfrânge dorinţa printr'un ordin irevocabil şi înăcrit de printr medieval.

Pe acest plan libertatea este un imperativ indiscutabil: „Lăsaţi-i lui (copilului) facultatea de a descoperi ceea ce poate să facă şi ceea ce nu trebue să facă, ţinând seamă de posibilităţile materiale şi de legitimele exigenţi ale camarazilor săi, şi nu-l veţi vedea pierzându-şi timpul în urmărirea de scopuri imposibile; dimpotrivă, îşi va încorda toată energia pentru scopuri realizabile". Căci „activitatea este însăşi esenţa vieţii; a-i deprinde pe elevi să se mişte, să lucreze, înseamnă a-i învăţa să trăiască, şi acesta e rolul şcoalei".

Disciplina trebue să fie liberă, autonomă, deoarece ea *„nu constă într'o supunere datorită constrângerii, ci într'o aptitudine de a întrebuinţa bine independenţa"*.

In acest spirit sunt concepute şi funcţionează în St. Unite mai multe şcoli: una la Fairhope, condusă de Mrs. Johnson, alta în Columbia condusă de prof. J. L. Meriam, alta la Gary, condusă de prof. Wirt, etc., care prind din ce în ce mai mult teren şi vor trebui să devină în cel mai scurt timp model pentru reorganizarea şcoalei până dincolo de hotarele continentului nou.

Motivăm afirmaţia de mai sus prin însăşi caracterul real şi actual pe care îl întrupează această şcoală: respectă copilul în toate manifestările lui specifice, îl educă prin muncă liberă şi disciplinată, în spiritul nevoilor şi aspiraţiilor societăţii din care va face parte şi căreia *va trebui să-i dea o axă de echilibru cât mai durabilă*, în calea progresului.

Eugen Credinţă

— — —

Ion Biberi: Funcţiunile creatoare ale subconştientului (Ed. Fund. Regale — Bucureşti, 1938).

Problema vieţii de dincolo de conştient, domeniul vast al lumii subconştiente din noi, a oferit şi continuă să ofere încă, un însemnat câmp de cercetări. In perspectiva psihologică a fiinţei umane, subconştientul apare ca un întins laborator de fapte, ca un nemăsurat izvor de surprize.

Viaţa conştientă, graţie căreia este posibil echilibrul dintre individ şi mediul înconjurător (social mai ales), apare sub forma unor dimensiuni de adreptul minore, în raport cu dinamismul plăsmuitor al subconştientului Faptele în lumina conştiinţei păstrează îngustirea şi rigiditatea impusă de conţinutul subconştient, unde materialul se grupează spontan în mărimi şi forme neprevăzute.

In afara veghei caracterizate prin supremaţia cenzurii conştiente, graţie căreia individul are viziunea clară a concesiunilor din mediul exterior că-

rora se înserează, îşi vădeşte existenţa jocul liber al realităţilor subconştiente. Aici faptele sunt învestite cu sarcini creatoare noi, brodând pe un „principiu funcţional. *„schema visului"*, fresca sinonimă prea adesea în aspect, cu fanasticul. În timpul aţipirii, a somnului şi a contemplării, în epocile de absenţă parţială, ori totală, deci, a conştiinţei, viaţa noastră psihică se interiorează, devine un adevărat rezervor în mişcare, în cuprinsul căruia fenomenele psihice se împletesc liber, spontan şi rapid, după liniile unei arhitecturi proprii subconştientului „Cunoaşterea obiectivă şi logică a lumii" este înlocuita în perioadele de tensiune psihologică joasă, „cu un delir imaginativ, în care obiectele exterioare devin simple pretexte pentru fantasmagoria lăuntrică". Individul devine acum un factor participant la propria lui viaţă de interior.

Din incoherenţa psihismului ce caracterizează stările lipsite de dominaţia conştiinţei, s'ar părea că viaţa subconştientă este un adevărat vagabondaj anarhic, că, în sfârşit, jocul creator de dincolo de franjurile luminii conştiente s'ar săvârşi la întâmplare. În realitate, analiza viselor — întruparea firească şi completă a plăsmuirilor subconştiente — refuză o astfel de concluzie.

Desprins din observaţiile d-lui *Ion Biberi*, procesul şi evoluţia visului este următoarea: „în timpul aţipirii asistăm la o trecere gradată dela petele entoptice ale retinei [1]), la imagini simple care nu întârzie să devină din ce în ce mai intense, dobândind un caracter halucinatoriu şi alcătuind în acest mod imaginile visului propriu zis".

Elementele componente ale visului sunt întâmplările din lumea externă transfigurate şi îngrădite în nişte construcţii extrem de complicate uneori, senzaţiile cinestezice şi ele reprezentate într'o semnificaţie străină de realitate, elementele intelectuale, amintirile, de asemeni colorate şi fixate în linii de o simetrie cu totul nebănuită.

Sintezele creatoare ale subconştientului au o axă, o coloană vertebrală am spune noi, în jurul căreia se ţese întreaga până a visului. Este vorba de elementul dinamic, funcţional, de „forţa de organizare a vieţii subconştiente", — schema — echivalentă cu un principiu formal-explicativ extras dintr'un complex de fapte exterioare în jurul căruia se va grupa pe plan interior, parte din conţinutul efectiv şi intelectual al subconştientului. (De exemplu, o senzaţie cinestezică poate alcătui schema unui vis în care individul pare că se sufocă; o picătură de apă în timpul somnului, deci o senzaţie de rece pe faţă ori pe corp, poate forma schema unui vis în care adormitul se înalţă, ori se rostogoleşte într'o prăpastie, etc.). În judecarea manifestărilor subconştiente (halucinaţi, vise), găsirea schemei care formează miezul de grupare al întregului fenomen se desprinde ca o necesitate evidentă; introspecţiunea şi notarea imediat la trezire a visului, rămânând nişte criterii pe care nu le putem în niciun caz neglija atunci când este vorba să studiem un astfel de fenomen.

Între conştient şi subconştient nu există un raport antagonist, ci unul de conlucrare. Viaţa conştientă resimte aproape în permanenţă influenţa

[1]) *Fenomene luminoase datorite retinei ce apar în momentul când cineva închide pleoapele pregătindu-se să doarmă.*

subconştientului. Concluziile oarecum târzii la diversele probleme puse în mod conştient, dar fără a putea fi rezolvate atunci, soluţiile venite de asemeni târziu, la unele chestiuni lăsate în suspensie de activitatea din timpul veghei, reamintirea unui nume, a unei împrejurări la care te-ai gândit mult fără să reuşeşti s'o aduci pe planul conştiinţei, nu sunt altceva decât *efectul unui proces de creaţie şi elaborare continuă, ce agită veşnic lumea subconştientului.*

Existenţa noastră psihică am putea spune că are două feţe: una conştientă, mărginită, cu o discreţie externă, clară şi logică; alta subconştientă, liberă, spontană, profund combinativă, veşnic prinsă în vârtejul unor sinteze noi de creaţie, a căror realizare ideală este plăsmuirea artistică. Amândouă aceste feţe structurându-se într'un concept funcţional dinamic şi indivizibil: *omul, considerat ca valoare spirituală în devenire.*

* * *

Esenţa materialului şi ţinuta expunerii închid în sine îndemnul la lectura volumului din care am desprins consideraţiile de mai sus.

Vasile Chicu

D. Barbu: Organizarea raţională a învăţământului primar rural, Chişinău, 1938, Preţul lei 25.

Preconizase subscriitorul acestor rânduri, în numărul pe Noemvrie 1937 al revistei „Şcoala Basarabeană", pentru scoaterea şcoalei din glodul lipsurilor şi cârpelilor şi aşezarea ei pe o poziţie demnă şi sănătoasă—*internatul şcolar.* Iată că d D Barbu, un distins coleg lăpuşneau, vine cu o contribuţie ştiinţifică pentru dovedirea aceleeaşi vii necesităţi, pe care modesta mea persoană o semnalase numai.

Lăsând la o parte „precuvântarea" care deschide broşura şi unele consideraţiuni prea discutabile privind—de ce aşa distinct? — învăţătorul de sat şi învăţătorul de oraş, vom intra de-adreptul în miezul proectului de reformă pe care d. D. Barbu îl desbate detailat, dovedindu-se un bun cunoscător al problemei şi clar văzător al drumurilor noi pe care şcoala cată a fi călăuzită.

Mai întâi o consideraţiune generală care motivează întrucâtva cele susţinute. Autorul prescrie dintru început realizarea unui fundament material precis, pe care să se altoiască ceea ce formează substanţa învăţământului şi a educaţiei, „căci starea culturală o concepem ca pe un rod care-şi trage seva din starea economică" sau *„ridicarea potenţialului economic aduce după sine, ca un efect necesar, o ridicare culturală"* (pag. 14 şi 15).

Cum vom putea realiza cele notate mai sus? Condiţia este — e foarte îndrăzneţ autorul! — „şcoala de azi a poporului să fie complect transformată". În locul şcoalelor cu 7 clase să se înfiinţeze *şcoli primare săteşti* pentru copiii de 9—13 ani (autorul crede că înscrierea e mai bine să fie făcută la vârsta de 8—9 ani când copilul e mai desvoltat); *şcoli primare comunale* pentru copiii de 13—18 ani (cursurile zise supra-primare, însă de cinci ani) şi *şcoli casnice săteşti* pentru fete

Şcoala primară sătească, în fiecare sat, program obişnuit (afară de şt. naturale, lucrul manual şi educaţia fizică — materii care se vor preda temeinic în şcoala primară comunală), 4 clase, 2 învăţători; cursurile între

15 Octomvrie şi 15 Aprilie, vacanţa de Crăciun şi Paşti numai de câte 5 zile.

Şcoala primară comunală, una într'o comună, 5 clase, 3 învăţători permanenţi, restul spre complectare în timpul verii dela şcolile săteşti din raza comunei. Cursurile se vor ţine în două serii: săptămânale, iarna, 15 Octombrie—15 Aprilie; din trei în trei zile, vara, 1 Mai—1 Octomvrie. Cursurile de iarnă vor fi teoretice; cele de vară, practice. Vacanţa, atât pentru elevi cât şi pentru învăţători, nu vor mai exista.

Dotarea şcoalei comunale se face adunându-se prin comasare toate loturile şcoalelor săteşti, punctele agronomice, terenurile de sport, etc., loturile bisericilor („care activând într'un domeniu ideal şi transcendent, nu-şi *pot* descalifica faptele şi slujitorii, printr'o acţiune curat materialistă", pag. 37). Referindu-se la comuna Dahnoviel, autorul găseşte 130 ha teren arabil. De asemeni, Statul ar trebui să doteze şcoala cu 80 ha pădure.

Pentru cultura pământului, clădirea şcoalei şi a dependinţelor, pentru inventarul viu şi mort trebue suma de *5.800.000 lei* pe care Statul s'o împrumute prin Banca Naţională pe timp de 50 ani („nu 80 sau 90 ani, cum s'a acordat coloniştilor germani din sudul Basarabiei"). Timp de 10 ani împrumutul să fie scutit de anuităţi şi dobânzi.

D-l D. Barbu înfăţişează în tablouri amănunţite cheltuelile pentru internarea celor 125 elevi (250, în serii) timp de 260 zile, incluzând şi îmbrăcămintea, rechizitele şi cărţile — gratuite; cheltuelile cu învestirea capitalului în ntreprinderile şcolii, ş. a. — ajungând astfel la un beneficiu anual de circa *609.156 lei.*

Ne sunt date ca titlu de document şi programele zilnice de vară şi de iarnă; modul cum trebue organizat învăţământul casnic sătesc, — decât că prea succint

Personalul didactic (cu pregătire universitară, indiscutabil) şi administrativ al şcoalelor comunale poate fi plătit, după calculele autorului, de însăşi şcoala..

Spijinirea operelor de obştească folosinţă (cămin cultural, biserică, drumuri) tot în sarcina şcoalei comunale ar cădea

In sfârşit, şcoala comunală ar deveni un factor important pentru redresarea economică şi morală a ţării.

Am întregi planul autorului, insistând asupra faptului că nu totdeauna circumscripţiile şcolare comunale ar corespunde razelor ce delimitează actualmente comunele. Ar trebui un plan judicios alcătuit în care ar fi trecute ca într'o oglindă toate datele şcolare comunale, judeţene, regionale. Căci nu ne îndoim, internatul şcolar, înţeles ca o instituţie de pregătire temeinică, sufletească şi practică, a vlăstarelor neamului, este un deziderat viu, care-şi cere haina legiferării şi treceriî în fapt. 80% din populaţia ţării îl cere.

Ion Bădărău

———

I. C. Petrescu: Contribuţii la o pedagogie românească, vol. I. Temeiul satului, ed. Ramuri—Craiova 1938.

Cartea recent apărută a d-lui I. C. Petrescu, conferenţiar de Pedagogie Socială la Universitatea din Bucureşti pune în lumină nouă desvoltarea pedagogică actuală şi directivele ei pentru viitor.

Tineretul de astăzi fermentează lăuntric și tinde spre o nouă așezare românească. In trecut veleitățile teritoriale ne-au fost satisfăcute. Generația de eri și-a făcut datoria, și-a împlinit rolul ei. O nouă misiune se naște: formarea spiritualității românești. Aici pare că d. I. C. Petrescu se unește cu d. C. Rădulescu-Motru din „Românismul". Sistemele străine instalate la noi destul de incomod trebue să dispară. Școala trebue organizată din nou și de noi. Țara să-și aibă administrația nouă și a noastră. Și asta cum? Prin cercetări asupra satului, deoarece acolo se îna lță elementul românesc curat, neînjectat cu alte nații. Indreptarea către sat este necesară și pentru a lua contact cu realitatea țării noastre. Satul e vâna românismului adevărat. Orice temelie zidită în afară de el, ar fi o greșală. In acest fel, diriguiți după aspecte concrete se vor hotari principii de viață, sisteme de organizare socială

Dar mai pe larg ne vom opri asupra acestui studiu interesant în numărul viitor.

G. Meniuc

Reviste

Gândirea, Anul XVII, Nr. 7, Septemvrie 1938, un număr elegant, ca totdeauna. Il deschide cuvântarea d-lui *I. Petrovici* ținută la Academia Română, despre *„Aniversarul lui Schopenhauer"*. „Implacabilul mizantrop și apologist al izolării", cum îl numește d. I. Petrovici pe filosoful dela Frankfurt, ne este frumos înfățișat atât sub latura omenescului, a vieții zilnice, cât și sub latura pesimistei sale cugetări, turburate mai mult, de eșecurile-i universitare și de ignorarea operelor sale filosofice. „Schopenhauer era un adevărat maestru în arta de a nu-și face prieteni și de a nu-și crea relațiuni".

Gândirea schopenhaueriană pornește dela acea *intuiție concretă* pentru aflarea adevărului — tragic la el — spre deosebire de ceilalți filosofi care puneau preț pe adevărul metafizic al intelectului. Lumea e voință. Dar *voința* e oarbă, egoistă; e durere. De aceea trebue combătută prin *contemplație estetică, sentimentul de milă* și *eroismul infrânării voinții* și cufundării din Nirvana supra-existenței.

Doctrina lui Schopenhauer a avut o extraordinară influență. Richard Wagner, în muzică; Nietzsche; școala parnasiană din Franța; romancierii naturaliști, de pildă un Emil Zola; mișcarea literară a „Junimii", dela noi; Eminescu și chiar Titu Maiorescu — s'au resimțit în operele lor, de pe urma concepției schopenhaueriene.

* * *

Insemnări ieșene, Anul III, Nr, 9 Septemvrie 1938.

Cuprinde un bogat sumar din care remarcăm studiile d-lor: *M. Jacotă* despre *„Tukydides"*, *V. Bușureanu* despre *„Arthur Schopenhauer"* și *I. I. Raianu* despre *„Matematica în școala secundară"*.

Desprindem din articolul d-lui V. Bușureanu ideile lui Schopenhauer asupra „Filosofiei Uuiversităților".

„Filosofii care au adus cele mai mari servicii numărului restrâns de gânditori răspândiți pe pământ sunt filosofii izolați, care nici n'au argumentat de pe băncile universităților, nici n'au spus lucrurile pe jumătate în mijlocul academiilor și aceștia au fost aproape

întotdeauna persecutaţi". (Profesiune de credinţă?!) Schopenhauer fost un adversar al religiei:

„Niciun om religios nu isbuteşte să ajungă filosof şi aceasta fiindcă religia n'are nevoie de filosofie. De asemeni, niciun filosof nu poate fi religios, căci ar însemna să-şi lege ideile sale în lanţurile autoritarismului bisericii... De la 1800 încoace religia a înăbuşit cu totul glasul raţiunii". Iar d. V. Butureanu constată: „Luptând împotriva religiei ca adversară a raţiunii, Schopenhauer servea în realitate cauza unităţii germane, pentrucă religia catolică a fost întotdeauna cosmopolită, neglijând problemele naţionale şi, în al doilea rând, pentrucă în sânul poporului german deosebirea de credinţă împiedeca contopirea statelor germane de nord cu cele de sud". In sfârşit, „călugărul dela Frankfurt" avea şi cuvinte potrivite pentru faţa zişilor „demagogi":

Chestiunea suveranităţii poporului se reduce în fapt la următoarele: poporul este absolut suveran pe drepturile lui, dar este un suveran în stare de minoritate care trebue să trăiască permanent sub tutelă şi nu-şi poate exercita dela sine drepturile fără a fi expus la cele mai mari primejdii. Căci, ca oricare copil minor, el poate cădea cu înlesnire pradă unor şarlatani vicleni care, din această pricină sunt botezaţi demagogi".

* * *

Sociologie românească, Anul III, Nr. 4–6, Aprlie–Iunie 1938, este o comoară nesecată în care sălăşluesc îndelaolaltă documentul şi ascuţimea de cugetare. Remarcăm în acest număr masiv studiile referitoare la noua reformă administrativă a Statului.

D. I. Measnicov ne prezintă un tablou statistic al ţinuturilor. Iată cum stăm cu ştiinţa de carte, potrivit recensământului general din 1930. „Totalul ştiutorilor de carte, în întreaga ţară, se ridică la 57%, având maximum în judeţele Braşov (86,9%) şi minimum în judeţul Hotin (29,7%). Pe ţinuturi avem maximum în Alba Iulia (aproximativ 73%) şi minimum în ţinutul Nistrului (aproximativ 41–42%). Ţinutul Nistrului are cel mai scăzut procent de ştiutori de carte din întreaga ţară, deşi judeţele care îl compun au nivel de instrucţie mai ridicat decât restul judeţelor basarabene trecute la alte ţinuturi.

Găsim judeţul Cetatea-Albă cu 55% (datorită populaţiei germane), Lăpuşna cu 40,7%, urmată de Tighina, cu 36,5% şi Orhei cu 32,1%".

De asemeni, ţinutul Nistrului stă în primul rând în ce priveşte scăderea naţionalităţii şi urcarea mortalităţii. Şi când ne gândim la fidelitatea (!) cifrelor...

D. Ion Conea, un tânăr şi valoros geograf, aplică geo-istoria pentru determinarea şi numirea unităţilor administrative. După ce arată criticile aduse noii împărţiri administrative de către d-nii Iorga şi Gheorghe Brătianu (ultimul s'a opus, pur şi simplu: „Statul nu este călăuzit numai de grija armatei şi a poliţiei"), autorul procedează la o riguroasă şi ştiinţifică desbatere a problemei, făcând incursiuni şi în literatura, de acest soiu, a statelor vecine, conchizând, în sfârşit, ca noile provincii să evoce trecutul istoric şi geografic propriu fiecăreia dintre ele. Denumirea să fie străbătută de acel *„fior de rezonanţă istorică"*, denumire precedată de apelativul *„ţară"*, nu „provincie" sau chiar „ţinut".

Întrucât avem foarte multe „ţări", să se aleagă *„ţările" cele mai adânc ancorate în tradiţia poporului*: Ţara Mo-

ţilor, Ţara Bârsei, Ţara Vrancei, etc. In afară de *document* să se descopere şi (mai cu seamă) *conştiinţa* şi *graiul omului din loc.* „*Localului,* trebue să-i dăm putinţa să se realizeze în sine mai întâi", — afirmă autorul.

Dar pentru aceasta e necesar un studiu serios şi complect asupra vechilor ţări.

* * *

Pagini literare, Turda, Anul V, Nr. 6–7–8, cuprinde un bogat material literar semnat de d-nii: *I. Agârbiceanu, Ion Şiugariu, Vasile Rusu, Teodor Murăşanu, Anatolie Chircev* („Pentru adevărul de participare"), *Liviu Giurgea* („Muzica în concepţia câtorva romancieri"), etc.

Cronica, bine susţinută, documentată şi plină de nerv.

* * *

Viaţa Basarabiei, Anul VII, Nr. 10, Octomvrie 1938, se prezintă bine alcătuită, aşa cum îi şade bine unei publicaţiuni de nimeni stipendiată.

Versuri semnează d-nii: *Pan. Halippa, Bogdan Istru, N. F. Costenco, V. Luţcan, George Meniuc, Sergiu Matei Nica şi Ioan Sulacov.*

Proză literară semnează d-nii: *Dr. Petre Cazacu* şi *Dominte Timonu.*

Studii, d-nii: *Teodor Porucic* („Lămurirea unei mistificări istorice", ca răspuns unui articol anterior al d-lui I. Pelivan), *Gheorghe Bezviconi* (o binevenită punere la punct pe marginea erorilor strecurate în antologia „Poeţii şi prozatorii Basarabiei până la unire" a d-lui Gh. Cardaş. Am dori aceste lumini cât mai numeroase.

D. *Anton Ţurcanu* semnează un esseu, cu perspective cam vaste, „Drama spirituală a omenirii".

Cronica susţinută (deşi uneori nemăsurat) de nume ca *Vasile Chicu, Petre Ştefănucă, O. Plămădeală, Gh. Bezviconi, Rafail Radiana.*

Numărul se deschide prin omagiul d-lui *N. Spătaru* închinat regretatei regine Maria.

* * *

Itinerar, aşa se va numi noua revistă lunară de literatură, care va apare la 1 Noemvrie 1938, sub conducerea unei grupări alcătuite din d-nii: *N. F. Costenco, Bogdan Istru, V. Luţcan, George Meniuc, Sergiu Matei Nica, Iorgu Tudor* şi d-na *Elena Dobroşinschi*

Redacţia şi Administraţia: Chişinău, str. Pan. Halippa Nr. 7.

Abonament: 100 lei anual.

———

Buletin profesional

Al XXVII-lea congres general învăţătoresc

Duminecă, 4 Septemvrie, s'a deschis la Constanţa, în sala festivă a Cazinoului, al XXVII-lea congres general al învăţătorilor din România, sub preşedinţia d-lui Armand Călinescu, ministru ad-interim la educaţia naţională.

Deschide şedinţa festivă d Rezident Regal *N. Otescu*, urând congresiştilor bun venit şi spor la muncă.

D. *Mihail Vasiliu*, preşedintele asociaţiei generale a învăţătorilor aduce salutul înalţilor demnitari care au onorat cu prezenţa acest congres de apărare a intereselor învăţătoreşti. In continuare, anunţă ordinea de zi:

1. *Pregătirea învăţătorilor în şcolile normale şi academii pedagogice:*

2. *Situaţia morală şi materială a şcoalei primare şi a învăţătorilor;*

3. *Manualele didactice de curs primar.*

Apoi, adresându-se d-lui ministru Armand Călinescu:

„Domnule ministru, aţi fost aşa de înţelegător şi aţi realizat cu energie înfăptuiri de mare folos. Legaţi-vă numele de ridicarea moralului şcoalei primare sătesti şi fiţi, vă rugăm, aducătorul dreptăţii pentru învăţătorii începători, după care este şi o urmare firească că prin grade şi gradaţii se răsfrânge şi asupra celor vechi.

Credem că odată ce totul se înnoieşte în Stat se va veni şi cu noui norme de salarizare.

Vă rugăm apăraţi învăţătorimea, dându-i un salar conform pregătirii şi rolului ei în Stat.

Incheind, declarăm că învăţătorii au muncit, muncesc şi vor munci încadrându-se în acţiunea de redresare şi regenerare a neamului ca forţă fizică şi morală, aşa cum Majestatea Sa Regele o doreşte Cei peste 4000 de învăţători ofiţeri ce activează în pregătirea premilitară; cei peste 11500 comandanţi şi instructori în Straja Ţării, la circa 2.000.000 de elevi străjeri, aproape unanimitatea căminelor culturale a Fundaţiei Regale „Principele Carol" se conduc şi activează în ele învăţătorii. „Liga Culturală, Societatea culturală „Astra", toate la un loc sunt dovezile cu care cei 47.000 învăţători se prezintă şi sunt o chezăşie că vor lupta din răsputeri şi nu vor îngădui ca idei subversive să-şi facă loc în sufletul acestui neam înţelegător, capabil de muncă şi jertfă, asigurându-i viitorul pe care-l merită".

D. *Armand Călinescu*, ministru de interne şi ad-interim la educaţia naţională:

„Am primit invitaţia dv. şi am venit să asist la acest congres pentru două motive.

Mai întâi, fiindcă activitatea unei asociaţii profesionale se încadrează în noul regim; aş putea spune chiar că nici o manifestaţie publică nu corespunde mai desăvârşit spiritului nouii constituţii.

In locul luptelor de club, vine acţiunea de înălţare a muncii profesionale; în locul preocupărilor pătimaşe şi destructive vine elanul creator.

Iată pentru ce eu cred că această manifestaţie publică este cea mai potrivit împerecheată cu noul regim.

Am venit, în al doilea rând, pentrucă voiesc ca învăţătorii să audă dela ministrul lor, direct, concepţiile asupra problemelor dela ordinea zilei.

Revendicările unei asociaţii profesionale vor fi luate în consideraţie întru atât întrucât ele se armonizează cu nevoile vieţii de stat.

Individul nu mai este astăzi interesant în sine, ci numai întrucât este un factor util, un element de progres în viaţa de stat.

Invăţătorul trebue să aştepte întreaga solicitudine a puterii de stat nu ca persoană şi nu pentru motive senti-

mentale; ci el trebue să aştepte şi să obţină susţinerea şi întărirea puterii de stat întrucât este un factor socotit util, socotit indispensabil colectivităţii.

In definitiv, statul nu întreţine învăţământul ca o operă de asistenţă socială pentru personalul corpului didactic, ci statul a creat şi susţine prin dv. un instrument de ridicare a poporului

Astfel individul trebue privit prin prisma interesului colectivităţii, iar nu colectivitatea prin prisma interesului individual.

După aceasta trece la analizarea celor două probleme care interesează învăţământul: *învăţătorul şi şcoala.*

Invăţătorul:

„Am venit cu o lege, prin care am micşorat limita de vârstă, pensionând pe cei mai vechi şi deschizând drum liber generaţiei mai tinere.

N'am înţeles un moment prin aceasta să aduc un blam sau o nesocotire celor care o viaţă întreagă au muncit pe ogorul învăţământului. Măsura mea a avut un alt înţeles.

Ea a avut mai întâi un înţeles social mare şi anume de a deschide perspective de muncă tineretului, care altfel era lăsat în prada tuturor curentelor nesănătoase.

Şi am voit, în al doilea rând, să aduc o contribuţie nouă de învăţătură proaspătă în această carieră.

Intinerire! Aproape trei mii din normaliştii care au trecut examenul de capacitate vor întra în învăţământ în toamna acestui an chiar. Şi perspectivele sunt deschise, pentru ca încurând să lichidăm toată acea greutate, pe care o avem prin prea marele număr de absolvenţi din trecut.

Dar nu numai atât. Am căutat ca, prin noile numiri să dau o atenţie deosebită meritului, aşa cum a rezultat din examen.

De asemenea, în legiuirea nouă, m'am ocupat de definitivări, întroducând un criteriu mai potrivit şi anume acela al activităţii efective, pe care învăţătorul a depus-o în şcoală.

Am întrodus apoi concursul pentru ocuparea posturilor de control.

Am reglementat transferările.

In această direcţie a pregătirii învăţătorului, eu mai am două preocupări. Nu ştiu când vor putea fi realizate, nu ştiu când împrejurările vor îngădui aceasta, dar ştiu un lucru, că le socotesc juste şi, în cât mă priveşte, voiu încerca să obţin satisfacerea lor.

Prima chestiune este *salarizarea învăţătorilor începători.* Nu este o chestiune de ordin material, ci este punerea învăţătorului într'o situaţie morală corespunzătoare misiunii pe care o are.

A doua preocupare, pe care o am, este să desăvârşim *pregătirea culturală a normaliştilor. Astăzi când şi un notar şi un agent de poliţie trebue să fie licenţiat, învăţătorul nu poate să rămână cu un grad de cultură inferioară.* Trebue găsită o formulă pentru desăvârşirea pregătirii academice a învăţătorului român.

Şcoala. Am atacat, din primul moment, problema manualelor de curs primar

Am reuşit şi vom avea în toamna aceasta un abecedar şi o carte de citire, care sub raportul cuprinsului şi sub raportul execuţiei tehnice, vor fi cu mult superioare acelora pe care le-am avut până acum, iar sub raportul preţului vor fi cu mult scăzute faţă de preţul de până acum.

Pentru şcolarii săraci, am pregătit credite de zece milioane lei pentru a le distribui abecedare şi cărţi de citire gratuit.

Pentru cărţile nemonopolizate încă, am dispus şi obţinut o reducere de 20% asupra preţului, aşa încât, cu toate aceste măsuri, venim în ajutorul populaţiei nevoiaşe şi facem ca o atmosferă nouă să domnească: în loc ca părinţii să vadă în trimiterea la şcoală şi în achiziţionarea cărţilor un nou impozit, un nou tribut, să aibă toată dragostea de a-şi trimite copiii la şcoală şi să vadă în acţiunea guvernului o susţinere, o sprijinire, o satisfacere a nevoilor lor.

In ce priveşte şcoala, fiindcă se întâmplă să fiu în acelaşi timp şi ministru de interne, având administraţiile sub conducerea mea, am luat chiar o serie de măsuri şi le voiu complecta încă, fie prin legea şi regulamentul care constituesc noua reformă administrativă, fie prin deciziile ministeriale, pentru ca *toate autorităţile comunale să pună la dispoziţia*

învăţământului mijloacele materiale, pentru ca şcoala să nu fie o ruină, ci să fie la înălţimea nevoilor.

Mai departe, am venit cu o nouă reformă şi anume am schimbat programa şi caracterul învăţământului supra-primar. Eu ştiu că de multă vreme era un zumzet în mijlocul satelor, era o îndoială asupra oportunităţii acestui învăţământ, fiindcă în definitiv, era pur şi simplu o repetare mecanică a studiilor anterioare.

Atunci am făcut noua reformă, dând învăţământului supra-primar un caracter practic profesional. La ţară, *agricultura* pentru bărbaţi, *gospodăria* pentru femei; la oraş *munca industrială*".

Incheie astfel:

„In clipa aceasta, când dvs. vă ţineţi al XXVII-lea congres, eu fac un apel la toţi: să simţiţi în dvs. o stare sufletească nouă, să simţiţi o încredere sporită în misiunea mare pe care o aveţi în viaţa de Stat, şi mai presus de toate, să aveţi convingerea că ceea ce va prezida de acum înainte deasupra activităţii corpului didactic, va fi *ideea de dreptate*".

D. *D. V. Ţoni*, subsecretar de stat la ministerul Educaţiei Naţionale, luând cuvântul, spune următoarele:

„Invăţătorii români—pot s'o afirm cu toată convingerea—au arătat totdeauna o conştiinţă superioară faţă de învăţătorii altor ţări.

Invăţătorii români n'au fost numai ostaşii devotaţi ai şcolii; au fost prieteni sinceri, prieteni buni, prieteni devotaţi ai poporului. Poate că nicăeri nu s'a văzut învăţători care să se lipească de sufletul poporului cu sfatul, cu lumina şi cu îndrumarea, aşa cum au făcut-o învăţătorii noştri.

Adeseori ei au fost *crainicii nedreptăţirii neamului nostru*, ai durerilor lui; au suferit pentru cei mulţi.

Aceasta n'au făcut-o învăţatorii altor neamuri.

Şi, în această clipă hotărîtoare a neamului nostru, să ne amintim că învăţătorilor li se datoreşte în cea mai mare măsură, în primul rând, pregătirea unităţii noastre naţionale.

Invăţătorii şi-au îndeplinit apoi frumoasa şi măreaţa lor misiune în România cea nouă, anume misiunea de a înstăpâni limba românească, acolo unde până eri era hulită şi urgisită,

căutând să întărească sufletul naţional, să consolideze acest suflet în patria reîntregită.

Învăţătorii şi-au îndeplinit această misiune, au ţinut poporul credincios faţă de ţară, faţă de datinele ei, faţă de tradiţiile noastre străbune, credincios cu toată puterea fiinţei lui faţă de Suveran.

Şi au săvârşit lucrul acesta, mergând adeseori nu pe cărări bătute; le-a trebuit de multe ori eroism ca să poată rezista şi să poată birui, trecând prin mari greutăţi materiale.

Nu trebue să afirmăm că dacă învăţătorii de-a-lungul ultimelor decenii aşa şi-au îndeplinit rolul, aşa s'au înscris în istoria neamului, cu munca şi activitatea lor, aceasta se datoreşte organizaţiei profesionale a lor, asociaţiei învăţătorilor, care îşi ţine astăzi al XXVII-lea congres.

Asociaţia a fost cetatea sufletului nostru, cetatea tuturor visurilor noastre, a tuturor credinţelor noastre.

Asociaţia a ţinut pe drum sănătos învăţătorimea. Tentaţii multe li s'au pus în cale învăţătorilor. Asociaţia a ştiut să rămână roabă unei singure politici: politica şcolii, politica învăţământului, politica ţării.

Astăzi ne găsim pe drumul unei orânduieli noi. Trebuia o orânduire nouă.

Şi această orânduire nouă cerea o conştiinţă naţională superioară, care să cuprindă în ea toate sfintele amintiri şi toate legăturile cu gloriosul nostru trecut şi cu marile virtuţi şi tradiţiuni ale neamului.

Această conştiinţă civică şi această conştiinţă naţională trebuia să introducă în ţara noastră ordine şi disciplină.

Astăzi ţara s'a pacificat.

Astăzi s'a închegat unitatea sufletului nostru

Ceea ce a început trebue să continue şi să se desăvârşească. Orânduirea cea nouă însă nu se poate face numai prin măsuri administrative şi de stat, care trebuiesc luate imediat, ci, paralel cu ele, trebue să desăvârşim opera de educaţie, să creiem o altă stare de spirit, o altă mentalitate, o altă voinţă de lucru a neamului nostru.

Această operă de educaţie trebue să o facă şcoala.

De aceea, cu drept cuvânt, s'a spus—şi astăzi mai mult

decât oricând — că sublimă este chemarea dăscălimii noastre, în deosebi a celor 47 de mii de învăţători, care trebue să îngrijească de sufletul poporului".

Continuă apoi deschizând drumuri noi misiunii culturale şi sociale a învăţătorilor.

Termină aducând omagii M. S. Regelui Carol II, sprijinitorul învăţătorimii române.

Mai vorbesc d-nii: *I. Manolescu* în numele Străjii Ţării, P. S. S. episcop *Gherontie* al Tomisului, col. *Trestioreanu, Stancu Brădişteanu, Apostol Culea, Pamfil Şeicaru* şi *C. Cornăţeanu.*

Pregătirea universitară a învăţătorilor

D. *Marin D. Ene* — Târnava Mică, raportor, spune următoarele: „Pentru învăţători nu constitue o noutate figurarea în program a acestei probleme privind „Pregătirea învăţătorului în şcoala normală şi universitate". In nenumărate rânduri Asociaţia noastră a atras atenţia tuturor asupra acestei chestiuni, cerând cultură superioară pentru învăţători şi formarea lui ca personalitate şi factori de progres social cât mai complet, pentru a putea rezista cu succes numeroaselor probleme ce-l asaltă zilnic.

In lupta cu toate greutăţile ce i se aruncă în faţă pe un teren destul de accidentat, unde e aproape singur, învăţătorul a simţit nevoia unei pregătiri mai temeinice, decât aceea care i se dă azi în şcoala normală fie ea chiar cu opt clase.

La al VI-lea congres al învăţătorilor ţinut în 1909 la Iaşi, s'a cerut ca pentru pregătirea corpului didactic primar, să fie un singur fel de şcoală normală, nu două cum erau până acum, una pentru învăţătorii sătelor şi alta pentru institutori, iar pentru desăvârşirea culturii profesionale să se dea dreptul învăţătorilor şi absolvenţilor şcoalei normale să urmeze *cursurile universitare pedagogice şi de studii sociale-economice.*

In 1913, la al X-lea congres învăţătoresc s'a cerut reorganizarea şcolilor normale cu opt clase, cu o limbă modernă, iar absolvenţii să fie primiţi la universitate pentru *studiul psihologiei, literelor şi filosofiei.*

Aceleaşi deziderate au fost formulate aproape la toate congresele ce au urmat până în 1929, când la congresul dela Craiova s'a cerut transformarea şcolilor normale în licee pedagogice, ale căror absolvenţi să poată urma *facultăţile de filosofie, litere sau ştiinţe*, fiind obligaţi ca după licenţă, să funcţioneze cel puţin 9 ani în învăţământul primar.

Problema culturii universitare a învăţătorilor a mai fost susţinută şi în congresele următoare: 1930, 1932, 1933, iar în 1934, în unanimitate, învăţătorii şi-au exprimat această dorinţă prin şase deziderate care şi astăzi, formează punctul de preocupare al învăţătorilor, căci nimic nu s'a făcut în această privinţă de către forurile competente şcolare".

In continuare, d. raportor Marin D. Ene arată că învăţătorii români nu vor înceta nicio clipă de a cere o cultură cât mai vastă aceasta fiind o necesitate nu numai pentru existenţa lor ca indivizi dar şi pentru progresul şi închegarea cât mai temeinică a Statului Român.

Noi propuneri în legătură cu învăţământul au fost susţinute de d-nii: *D. Braha, D. Bonjug, D. Toporaş, D-na Marinescu, D. V. Helgiu, D. Serif.*

D. *Stanciu Stoian*, directorul învăţământului primar, face o documentată dare de seamă precizând următoarele:

a) Ne trebuiesc şcoli normale, nu licee pentru pregătirea învăţătorilor, pentrucă ne trebuiesc elemente bune, venite dela ţară, nu elementele slabe ale liceelor, de provenienţă orăşenească. Şcoli cu internate şi burse, este experienţa trecutului, pe care nu trebue să o lepădăm.

b) Ne trebue o raţionalizare şi perfecţionare a şcoalei normale: atâtea de câte avem nevoie şi bine organizate.

c) Ne trebue o programă adecvată scopului, – situaţia de acum.

Ministerul are în studiu o programă care este aproape terminată bazată pe următoarele principii: *şcoala normală egală liceului ca pregătire generală* dar nu copiată după el.

O mai strânsă corelaţie între obiectele de studii, precum şi între acestea şi viaţă.

Simplificarea acesteia cantitativ, pentru a permite munca personală a elevului.

O legătură cât mai strânsă şi efectivă între şcoală şi străjerie şi activitatea căminelor culturale.

Clasa VIII va fi organizată astfel ca ea să devie un an de sinteză în vederea examenului de diplomă şi tot ea va pregăti în mod temeinic pe învăţătorul de mâne pentru activitatea sa în viaţa satului. In această clasă normalistul va lua contact cu viaţa culturală a satului în care va intra.

Pregătirea universitară trebue să continue pe acea a şcolilor normale. Până acum secţia pedagogică a fost o şcoală a desrădăcinării. Universitatea nu pregăteşte bine nici profesorii secundari, necum pe învăţători. Pentru a avea un curs complementar bine organizat, şcoli superioare ţărăneşti bine conduse, ne trebue un corp de control bine pregătit. Nevoii acesteia îi răspunde numai *o şcoală normală superioară sau academia pedagogică ce o vom avea, şi vom şti să păstrăm ce am câştigat.*

D. ministru D. V. Ţoni. „Ministerul crede că pregărirea învăţătorului român trebue să se facă într'o şcoală normală. In alte părţi problema se pune altfel, dat fiind caracterul deosebit al ţărilor europene.

Şcoala normală să fie un internat. Dacă e vorba să se ceară educaţie socială, apoi *educaţie socială* — prin care eu înţeleg atitudine corectă şi bun simţ în toate împrejurările, lucrul se poate face în şcoala normală, altfel condusă decât până acum şi nu dând copii la gazde din mahalalele de unde vă închipuiţi ce ar ieşi.

Ne trebue o şcoală normală care să dea *şi pregătire şi cultură generală ca liceul, dar şi pregătire ae specialitate şi pregătire practică,* şi în această direcţie aşi merge aşa de departe încât spun că ar trebui să se dea o *pregătire practică după regiuni.*

Această şcoală normală trebue să o organizăm acum, Clasa VIII va fi clasă de sinteză a cunoştinţelor, dar şi de activitate practică şi pregătire socială.

Aceasta va fi şcoala normală de mâne şi ea va avea cei mai buni profesori. Le vom crea acestora o astfel de situaţie încât să nu se mai simtă nemulţumiţi de a fi profesorii unei asemenea şcoli.

Cât priveşte *pregătirea superioară a învăţătorului, ea este un imperativ categoric.* Se înţelege, e departe de mine gândul de a admite ca cei care au trecut prin universitate să arunce în fiecare clipă, în faţa celorlalţi o diplomă universitară. *Această diplomă nu inseamnă nimic atâta vreme cât nu e modificată printr'o activitate.*

Nu vrem ca din rândurile învăţătorilor să iasă un număr de profesori de titluri academice, *ci să creem elemente pe care să se sprijine şcoala şi care să ajute efectiv la progresul ei.*

Sunt adânc mulţumit şi aduc recunoscătoare mulţumiri d-lui ministru Armand Călinescu că a imbrăţişat această idee ca să *putem porni la înfăptuirea academiei pedagogice.*

Nu titlul acestei instituţii superioare interesează; vom crea instituţii pedagogice superioare unde învăţătorii să poată primi şi o cultură generală şi o cultură de specialitate *cu obligaţia de a se întoarce în învăţământul primar".*

Situaţia morală şi materială a învăţătorilor şi a şcoalei primare

D. raportor *I. Ignat*—Botoşani a cerut soluţii:

1. Salariul de bază a învăţătorului începător să fie cel puţin 4000 lei lunar.

2. Inaintarea în grade şi gradaţii după îndeplinirea condiţiunilor legale—examene, inspecţii să se facă automat la începutul anului bugetar, cu plata salarului respectiv

3. Integrarea învăţătorului în salarul cuvenit după legea armonizării din 1927, redându-se şi restul de coeficient la salar.

4. Ridicarea curbelor de sacrificiu excepţionale.

5. Acordarea sporului de chirie şi scumpete şi învăţătorilor rurali.

6 Gradaţia militară să se acorde tuturor învăţătorilor români ce au luat parte la războiu.

7. Să se acorde învăţătorilor începători la numirea cu titlu provizoriu o primă de instalare egală cu trei ori salariul.

8 Să se plătească de minister suplinitorul învăţătorului în concediu de boală. Asemenea să se plătească imediat salarul pe 3 luni urmaşilor învăţătorului decedat.

9. Să se dubleze ajutorul familiar şi să se dea pentru toţi copiii învăţătorului în sens invers ca astăzi (de la ultimul spre cel dintâi).

10. Pensionarea învăţătorului să se facă la 30 ani cu pensia integrală indiferent de vârstă, plătindu-i-se salariul până la primirea pensiei.

11. Să se desfiinţeze taxele la examenele de definitivat şi înaintare.

12. Să se acorde învăţătorilor cel puţin 4 permise gratuite pe an şi 75 la sută reducere pe timpul vacanţelor la C. F. R şi pe apă pentru ca învăţătorul să-şi poată cunoaşte ţara.

13. Copiii învăţătorului să fie scutiţi complet de taxele şcolare la şcolile secundare speciale şi universitare.

14. Să se creeze învăţătorilor sanatorii, internate şi instituţii de asistenţă cum au C. F., C. M., P. T. T., C. O.,

etc. iar până la construirea lor să li se dea acces în sanatoriile statului.

15. Să se plătească sporul prevăzut de art. 180 din legea învăţătorilor, români de origine etnică, ce funcţionează în localităţile cu populaţie eteroglată, indiferent de locul de naştere.

16. Terenul şcoalei să fie arendat numai învăţătorilor cu preţ simţitor redus plus plata impozitelor fără alte restricţii.

17. Învăţătorilor care activează în străinerie şi premilitărie să li se acorde 75 la sută pe C. F. R. iar în timpul concentrării să li se plătească solda gradului.

18. Să se plătească îndemnizaţii de transport învăţătorilor când sunt chemaţi în interes de serviciu.

19. Sechestrele pe salariul învăţătorului să nu treacă o cincime din salariu.

Pentru ţinuturile cu populaţie minoritară şi înstrăinată se propune:

a) Să se creeze o atmosferă prielnică şi favorabilă revenirii înstrăinaţilor cu sprijinirea şcoalei şi învăţătorilor din aceste ţinuturi.

b) Respectarea tuturor drepturilor morale şi materiale acordate învăţătorilor ce au făcut angajamente, au funcţionat sau funcţionează în ţinuturile cu populaţie eteroglotă calculându-se sporul la salariu primitor.

c) Improprietărirea colonizaţilor cu locuri de casă sau despăgubirea lor cu rente de stat şi ajutorarea la întemeierea gospodăriilor model prin Camerele agricole.

d) Să se organizeze cursuri speciale de limba română pentru populaţia înstrăinată iar orele să se plătească reglementar.

e) Să se creeze şi organizeze birouri de informaţiuni sincere, culegându-se toate datele privitoare la situaţia reală din fiecare localitate înstrăinată.

f) Învăţătoarelor care au servit ţara ca surori de caritate în timpul războiului, să li se plătească timpul servit şi să li se acorde gradaţia militară.

g) Ministerul de justiţie să clarifice situaţia juridică a localurilor de şcoală folosite de şcolile confesionale, dar construite de către comună.

20. Excursiile şcolare cu autobuze să fie scutite de taxa de căraŭşie publică.

21. Să se legifereze ca învăţătorii şi învăţătoarele pentru a se căsători, trebue să aibă încuviinţarea inspectoratului şcolar.

Discută raportul, făcând propuneri, *d-nii: P. Beţianu, P. Popeşteanu, Octav Brahă, Bonjug, Popovici, etc.*

In privinţa Comitetelor şcolare s'a hotărît ca decretul lege din 1919 ne mai fiind în concordanţă cu legiuirile ad-ţiei locale să se facă o nouă lege a comitetelor şcolare, potrivit nevoilor materiale ale acestora. Principiile noui legi trebuesc să fie : a) veniturile comitetelor şcolare să se creeze dintr'o cotă de cel puţin 25 la sută din veniturile comunelor rurale şi cel puţin 15 la sută din cele ale comunelor urbane; b) cota din veniturile cârciumilor să fie majorată la o doime; c) să se creieze un impozit cultural de 5 lei la ha. în folosul învăţământului rural; d) să se acorde subvenţii dela stat, ţinut şi comună; actele justificative ale gestiunilor comitetelor şcolare să fie scutite de timbre; comitetul şcolar să fie format din toţi directorii de şcoli primare din acea localitate, să mai cuprindă doi învăţători desemnaţi de către colegii lor, un preot delegat şi doi părinţi de ai elevilor. In comitetul şcolar judeţean pe lângă vechii membri, mai trebuesc să facă parte de drept atât în comitet, cât şi în delegaţia permanentă şi preşedintele asociaţiei judeţene a învăţătorilor. Preşedinte al comitetului şcolar judeţean să fie un învăţător detaşat dela post. De asemeni, personalul ad-tiv să fie format din învăţători detaşaţi dela posturi.

Manualele didactice

D. raportor *Sandu Carp* —Silistra arată că ultimele măsuri luate în această privinţă de către minister, mulţumesc pe învăţători. Monopolul cărţii de şcoală curmă un lung şir de abuzuri şi umilinţe.

D *I. Geantă* este de părere ca monopolul să editeze pe mai mulţi autori ale căror lucrări vor fi apreciate la concurs.

Pentru studierea problemei se formează o comisiune compusă din d-nii: I. Geantă, Diaconescu şi Sandu Carp.

Alegerea Comitetului

După închiderea desbaterilor, s'a procedat la alegerea comitetului central al asociaţiei generale a învăţătorilor din România.

Au fost aleşi preşedinte pe viaţă: D. V. Ţoni, subsecretar de stat la Ministerul Educaţiei Naţionale; secretar general Iordan Tacu; casier Moise Marinescu; membri:

Muntenia: N. G. Mareş, Grigore Angelescu, P. Botescu, Ion P. Ionescu;

Moldova: N. Grozea, M. Vasiliu, V. Nistor, V. Tomegea;

Ardeal: Virgil Popp, Alecu Tulea, Florian Geamănă şi Cornel Popp;

Basarabia: T. Iacobescu, Ioachim Arhip şi V. Ciobotaru;

Banat: B. Jumanca, Ştefan Stoicescu;

Oltenia: V. Presură, I. Rădulescu;

Dobrogea: Eugen Răducu; *Bucovina*: I. Gherman

Cenzori: A. Scheauc, M. Popovici, Petre Elian şi I. Popescu.

† Nădejdea Z. Bodiu

In ziua de 9 Iulie 1938 s'a dus dintre noi, după o cruntă şi neogoită suferinţă, o colegă bună ca pânea caldă: Nădejdea Z. Bodiu născută Costeţchi, învăţătoare definitivă în com. Bolduresti. Boala o răpusese, boala specifică dăscălimii. Rămăşiţele ei pământeşti zac în cimitirul „Eternitatea" din Iaşi Şi era numai de 34 ani, vârsta deplinei maturităţi.

Basarabeancă de baştină, Nădejdea Z. Bodiu s'a născut la 3 Mai 1904. în com. Voroteţi, jud. Orhei. A terminat, obţinând media 9 la diplomă, cursurile şcoalei normale „Florica Niţă" din Chişinău (1926). Ca învăţătoare, muncit din răsputeri. Pe unde a trecut, a împărţit zâmbetul ei cald, generozitatea-i fără limite. Satele Vărvăreni, Floreşti, Vadu-Raşcu din jud. Soroca, Boghiceni şi Bolduresti din jud. Lăpuşna îi păstrează şi acum duioasă amintire. A deţinut postul de secretară a Comitetului şcolar Bolduresti, a condus cu deosebită luare aminte biblioteca Căminului Cultural de acel sat, a ajutat elevii nevoiaşi de pe meleagurile oropsitei Basarabii, în anii grei, cu hrană, din salariul ei.

Soţie ideală, de o seriozitate şi onestitate—ireproşabile, Nădejdea Z. Bodiu cea bună s'a stins ca o lumină în ţara umbrelor.

A lăsat neînduplecată şi fără margini durerea soţului său, d. Zenovie Bodiu, notar; măhnirea fragedă a micuţei Zica, singura lor fiică. De asemeni, îi deplâng dispariţia prematură d. Mihail Costeţchi, frate, inginer-agronom, conferenţiar universitar — Iaşi; Vera şi Alexandru Şoldan, învăţători com. Brânzeni, jud. Orhei; precum şi rudele, cunoscuţii şi colegii ei.

Fie ca Domnul să o treacă în împărăţia albă a dreptilor.

† Vladimir Coşuţchi

In ziua de 15 Septemvrie a sporit răbojul îndoliat al Asociaţiei noastre profesionale cu încă o crestătură: a trecut în lumea dreptilor bunul, bătrânul şi vrednicul dascăl Vladimir Gh. Coşuţchi, directorul şcoalei primare Nr. 12 din Chişinău, răpus de soarta care nu iartă, la vârsta de 55 ani.

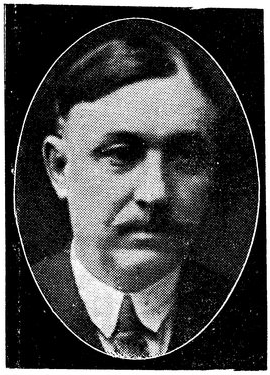

A fost, rând pe rând, învăţător la şcoala primară Nr. 2, învăţător la şcoala primară Nr. 1, director al şcoalei primare Nr. 12, în care calitate a funcţionat vreme de 14 ani.

A fost prieten binevoitor colegilor, povăţuind cu vorba-i blândă, împrăştiind pretutindeni optimism şi îndemn la muncă. A luptat cu multă chibzuinţă în cadrul revendicărilor profesionale ale Asociaţiei.

In timpurile vitrege ale naţionalizării şcoalei din Basarabia a fost un sprijinitor al noilor drumuri deschise şcoalei româneşti.

A crescut generaţii de intelectuali, cari, în acest moment, îi deplâng plecarea din rândurile celor vii.

Domnul să-l aşeze în rândul dreptilor!

„ŞCOALA BASARABEANĂ"

Apare lunar, afară de lunile Iulie şi August

GRUPAREA REVISTEI:

Vladimir M. Neaga, I. Arhip, Grigore I. Bălan, Gh. Druţă

REDACTORI:

Ion Bădărău
V. Luţcau

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:

„Casa Învăţătorului", str. I. C. Brătianu, Nr. 87-a

CHIŞINĂU

Telefon 1839

ABONAMENTUL ANUAL:

Învăţătorii din judeţ şi municipiu . . . . . lei 100

„ „ alte judeţe . . . . . lei 120

Instituţiile . . . . . lei 200